

vergadering **C206**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 20 april 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over fraude en plagiaat bij medische studies – 2039 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de energiesteun aan bedrijven – 2198 (2022-2023)	6
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de economische waarborgen aan bedrijven – 2199 (2022-2023)	9
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tewerkstelling van mensen met een (arbeids)beperking – 2270 (2022-2023)	15
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de structurele investeringen in universitair onderzoek en hoger onderwijs in Nederland – 2240 (2022-2023)	18
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van het afschaffen van de Vestigingswet voor de bouwsector – 2228 (2022-2023)	23
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de initiatieven met betrekking tot de migratiefraude met de procedure gecombineerde vergunningen – 1988 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het onderzoek met betrekking tot mogelijke fraude met gecombineerde vergunningen – 2216 (2022-2023)	29
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over au pairs in Vlaanderen – 2042 (2022-2023)	36
VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dalend aantal inspecties in de dienstenchequesector – 2098 (2022-2023)	38
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de onrust in de winkelsector – 2102 (2022-2023)	41

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vier werklozen die in 2022 door de RVA werden uitgesloten van een uitkering – 2243 (2022-2023)	45
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de federale steun voor het aanwerven van een eerste werknemer – 2244 (2022-2023)	47

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over fraude en plagiaat bij medische studies – 2039 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, collega's, deze ochtend hadden we een hoorzitting waarbij het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) aanwezig was. Deze vraag is natuurlijk aan u gericht, minister. Zoals de voorzitter zegt, gaan we naadloos over van de ochtend naar de namiddag.

Het gaat inderdaad over fraude bij wetenschappelijke studies, medische studies in het algemeen. Het aantal studies dat wordt teruggeroepen wegens fouten, plagiaat of wetenschapsfraude, neemt jaar na jaar toe. Soms gebeurt het dat auteurs de eigen studie bekritisieren wegens gedetecteerde fouten, maar het grootste deel wordt teruggeroepen wegens wetenschapsfraude, bijvoorbeeld het vervalsen van data. Om bepaalde hypothesen te laten kloppen, worden soms bepaalde onderzoeksresultaten achtergehouden of gewoonweg vervalst.

Dat is niet alleen het geval bij medische studies, maar over alle wetenschappen heen. Twintig jaar geleden zou het gaan over één op de vijfduizend papers, nu over één op de duizend papers. Betekent dit dat er meer fraude is dan destijds? Niet helemaal. Men geeft aan dat er vandaag meer fraude wordt gedetecteerd. Sommige onderzoekers analyseerden dat tegen die 0,1 procent vandaag eigenlijk een 2 procent van de papers zou moeten worden teruggeroepen. Als dat niet gebeurt, dan blijven de resultaten circuleren en worden deze gebruikt voor nieuw onderzoek. Wetenschapsfraude wordt vooral bestudeerd bij de biomedische wetenschappen. Logisch, want de gevolgen van fraude kunnen ingrijpend en levensbedreigend zijn.

Het FWO investeert fors in excellentie van het onderzoek. We hebben het er vanmorgen ruim over gehad. Welke initiatieven neemt het FWO om fraude en manipulatie te voorkomen en op te treden mocht daarvan sprake zijn?

Hoe wordt samengewerkt met universiteiten, hogescholen en andere onderzoeksinstellingen om onderzoeksfraude tegen te gaan en op te sporen?

Hoe worden wetenschappers, en in het bijzonder deze die aan de slag gaan met middelen van het FWO, gesensibiliseerd om op te treden tegen wetenschapsfraude, en excellentie na te streven door de kwaliteitseisen na te komen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, mevrouw Sleurs, voor uw vraag over de wetenschappelijke integriteit. Het klopt dat het Vlaamse onderzoek excellent is. Daar mogen we best fier op zijn. Nieuwsberichten over plagiaat en onderzoeksfraude komen dan ook hard binnen, zoals recent het nieuws van de Egyptische gynaecoloog die het doctoraat behaalde met verzonnen studies.

Het is duidelijk dat de wetenschappelijke integriteit dus van onschatbaar belang is. Dat is voor iedereen hier zo, niemand twijfelt daaraan. Zo zijn er commissies wetenschappelijke integriteit (CWI's) bij de Vlaamse universiteiten, en is er ook de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI). Dat is het algemeen kader waar men telkens een melding kan doen.

Bij het FWO specifiek wordt er ook veel aandacht besteed aan de begeleiding en training van onderzoekers, maar ook voor de panelleden die de ingediende

projecten moeten evalueren. Zo traint het FWO via webinars en instructie-mails de panelleden op het detecteren van zaken die indruisen tegen de wetenschappelijke integriteit. Iedere melding die op die manier aan het FWO kenbaar wordt gemaakt, wordt steeds zeer ernstig genomen en leidt tot een diepgaand onderzoek in samenwerking met de betrokken onthaalinstelling.

Het FWO maakt de onderzoekers ook attent op de bepalingen rond wetenschappelijke integriteit bij het indienen van de aanvraag en de start van het mandaat of project. Dit aspect wordt besproken tijdens de infosessies voor aanvragers en startende onderzoekers.

Ook wordt er door het FWO binnen alle financieringskanalen met internationale peerreview gewerkt voor de beoordeling van de aanvragen, waardoor alle aanvragen reeds internationaal gescreend worden en eventuele tekortkomingen op eender welk vlak gedetecteerd en gemeld kunnen worden.

Daarnaast worden er dus zowel door het FWO als door de verschillende Vlaamse universiteiten allerlei initiatieven georganiseerd ter bevordering van de wetenschappelijke integriteit van de verschillende onderzoekers. Dit gebeurt samen met de VCWI. Ook op Europees vlak wordt er trouwens deelgenomen aan werkgroepen en studiedagen.

Zoals u ziet, mevrouw Sleurs, nemen we deze problematiek ernstig. We kunnen natuurlijk niet vermijden dat sommige onderzoekers dit doelbewust willen omzeilen. Maar het feit dat er dan soms iets naar boven komt, toont ook aan dat de controles werken.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, dat toont aan dat we beducht zijn voor fraude en dat er wel degelijk naar wordt gestreefd om zo weinig mogelijk fraude binnen onze wetenschappelijke kaders te hebben. Het FWO is hier deze ochtend geweest. Ik denk dat we daar een zeer excellent fonds voor wetenschappelijk onderzoek en raad van bestuur hebben.

Het is belangrijk dat we beducht blijven zijn, zeker met de nieuwe mogelijkheden van artificiële intelligentie, wat hier ook al besproken werd. Ik ben tevreden met uw antwoord. Ik hoop dat er zo weinig mogelijk fraude wordt gepleegd. Mensen zijn mensen, en dat zal wel van alle tijden zijn, maar dat we ten minste beducht zijn voor fraude en dat zo goed mogelijk tegenhouden. Ik hoop, als het toch gebeurt, dat we het kunnen vinden. Ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de energiesteun aan bedrijven – 2198 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, ik loop komend weekend de 10 Miles in Antwerpen. Ik hoop dat ik daar niet in snelheid word gepakt, want dat is me deze week al overkomen met deze vraag om uitleg. Onze voorzitter, collega Bothuyne, heeft veel van mijn vragen over de energiesteun reeds beantwoord in de pers. *(Opmerkingen van Robrecht Bothuyne)*

Alle respect daarvoor echter, want hij heeft daar schriftelijke vragen over ingediend en daar antwoorden op gekregen. Als het volgens de regels verloopt, is dat dus geen enkel probleem.

Maar goed, misschien toch nog een bredere gedachtewisseling hierover. Ik schets het heel kort. U weet dat in het kader van de energiesteun voor bedrijven een budget van twee keer 125 miljoen euro was toegekend. In september was er al de bedenking dat er heel weinig bedrijven waren die daarvan konden gebruikmaken. De voorwaarden zijn dan versoepeld. Men heeft ervoor gezorgd dat de voorwaarden inzake de omzetsdaling minder stringent waren. Onder andere de vereiste van operationeel verlies werd versoepeld tot de vereiste van een ebitda-daling (earnings before interest, taxes, depreciation and amortization) met minstens 50 procent. De indieningstermijnen voor aanvragen werden ook verlengd, tot en met 28 februari.

Inmiddels zijn de energieprijzen gedaald. De verdere evolutie is moeilijk te voorspellen, dus moeten we bekijken wat we nu gaan doen met die energiesteun, en vooral met het bedrag dat nog overblijft. Aan de hand van de antwoorden voor collega Bothuyne hebben we immers gezien dat er uiteindelijk slechts 7,6 miljoen euro steun werd aangevraagd. Op een totaal van 250 miljoen euro is dat natuurlijk een beperkt bedrag.

Mijn concrete vragen, alvorens daar verder over te praten, zijn de volgende. Hoeveel aanvragen zijn er met die 7,6 miljoen euro finaal goedgekeurd? Wanneer zullen die dossiers allemaal voltooid zijn? Hoe denkt u dat die toch zeer lage instroom kan worden verklaard? Er zijn natuurlijk twee verklaringen. Ofwel was de maatregel eigenlijk niet nodig. Blijkt dat, dan is dat zo. Dan is dat uiteraard geen ramp. Ofwel blijken de voorwaarden die worden gesteld, toch nog vrij streng te zijn voor veel ondernemers.

Acht u een nieuwe regeling of een eventuele verlenging van de energiesteun voor het tweede kwartaal en eventueel de kwartalen daarna zinvol? Zal er een evaluatie gebeuren, ook met betrekking tot eventuele toekomstige energieschokken of de manier waarop we moeten verdergaan met deze energiesteun?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, dank u wel. Finaal werden 390 aanvragen in de periode van 12 december 2022 tot 28 februari van dit jaar ingediend, waarvan 387 een voorwaardelijke steuntoekenning hebben ontvangen voor een totaal van 7,6 miljoen euro gevraagde steun. Dat bedrag was inderdaad al bekend. Vervolgens dienden de ondernemingen een aanvraag tot uitbetaling van de voorwaardelijk toegekende steun aan te vragen en daarbij het operationeel verlies en de energiekosten van het vierde kwartaal van 2022 te staven. In de indieningsperiode van 8 februari 2023 tot 31 maart 2023 werden 167 uitbetalingsaanvragen ontvangen voor een gevraagde steun van 5,1 miljoen euro. Goede collega Vande Reyde, dat is dan een primeur voor u. Dat betekent dat 41 procent van de bedrijven die een vooraanvraag indienden, ook een finale uitbetaling aanvroegen, voor 67 procent van het voorwaardelijk toegekende bedrag.

Dat is te wijten aan twee elementen. Veel bedrijven hadden uiteindelijk geen negatieve ebitda. Dat betekent dat zij de gestegen kosten relatief goed konden doorrekenen of in de steunperiode niet werden geconfronteerd met een energieprijsstijging hoger dan een verdubbeling. Dat is op zich eigenlijk goed nieuws, natuurlijk. De dossierbehandeling bij het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) loopt en de eerste beslissingen en uitbetalingen van de steun zijn vanaf deze week ook in uitvoering.

Het Europese tijdelijk crisis kader laat de lidstaten toe om tot eind dit jaar gedeeltelijk tussen te komen in de kosten van elektriciteit en aardgas van ondernemingen

indien de eenheidsprijzen meer dan 50 procent hoger liggen dan de gemiddelde prijzen voor de onderneming in het jaar 2021. De voorbije twee kwartalen zijn de groothandelsprijzen sterk teruggevallen. Vanaf de piek van eind augustus van vorig jaar is de prijs voor aardgas gedaald van maar liefst 340 euro per megawattuur naar ongeveer 40 euro per megawattuur. De energieprijzen voor ondernemingen liggen op dit moment ongeveer 50 procent hoger dan in 2021, waardoor de meeste ondernemingen op dit moment geen of slechts beperkt recht op steun hebben. Voor het tweede kwartaal van dit jaar lijkt een nieuwe oproep voor energiesteun op dit ogenblik dus weinig zinvol. De energiemarkten waren het afgelopen halfjaar echter zeer onvoorspelbaar, waardoor een voorspelling van de prijzen voor de volgende winter op dit ogenblik nog heel moeilijk te maken is. Wel is het zo dat Europa op dit moment beter voorbereid is op prijsschokken omdat momenteel – gelukkig maar – minder dan 10 procent van de gasimport uit Rusland afkomstig is. Ook zijn de Europese gasreserves op dit moment voor 56 procent gevuld. In april van vorig jaar waren die reserves slechts voor 25 procent gevuld. Dat is dus toch een wezenlijke vermeerdering, een verdubbeling zelfs. We zullen de prijsevolutie richting zomer, dus het derde kwartaal, en het najaar, het vierde kwartaal, opvolgen en dan in de schoot van de regering bekijken wat we daar verder mee moeten doen.

Uiteraard zullen we ook deze energiesteunmaatregelen grondig evalueren, zoals alle steunmaatregelen, maar zoals ook al werd gesteld, zal het kunnen opvangen van toekomstige schokken veeleer structureel moeten worden aangepakt dan door het inzetten van compensatiemaatregelen. De maatregelen passen bovendien binnen een onderdeel van het zogenaamde en bekende TCF (temporary crisis framework), dat enerzijds relatief strikt is en anderzijds sowieso eind dit jaar zal aflopen. Vlaanderen en België hebben ook voor die duidelijkheid qua einddatum gepleit en ook tijdens de bevragingen door de Europese Commissie aangegeven dat die einddatum het best wordt gesteld. Het uitgangspunt van het TCF dat het moet gaan om substantiële verhogingen van de energiekosten met een significante impact op de winstgevendheid van bedrijven, lijkt ons in ieder geval terecht. Een analyse met het oog op schokken verder in de toekomst dan het einde van dit jaar heeft op dit ogenblik dan ook geen zin.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Bedankt voor uw antwoord. Ik denk dat u goed handelt en dat uw redenering steek houdt. Destijds in september was mijn gevoel op basis van de geluiden die ik hoorde van de bedrijven, van de ondernemers, dat de voorwaarden veel te stringent waren, en dat er ook een onevenwicht was tussen bedrijven door die heel strenge voorwaarden, dat we enkel bedrijven konden helpen die echt aanzienlijk verlies leden. Het is natuurlijk niet de bedoeling om enkel de 'slechte' leerlingen van de klas te kunnen belonen. Die voorwaarden zijn dan aangepast, en we zien dat er toch nog altijd relatief weinig van wordt gebruikgemaakt. Dat mag dan geen oproep zijn om verder ongebreideld steun te blijven verlenen.

Ik vind uw redenering dus terecht dat we moeten bekijken of dat wel verder moet worden ingezet, met nog altijd een beetje een slag om de arm wegens de onzekerheid, en dat we meer moeten werken aan structurele maatregelen, altijd nog rekening houdend met het kader dat Europa schetst voor steunmaatregelen. Ik vind dat zeer wijs, en dan denk ik dat we goed hebben gehandeld. De voorwaarden zijn goed gesteld, en we zien toch nog dat er weinig van wordt benut. Dat is dan maar zo. We hebben dat veiligheidsnet geboden. Ik denk nog altijd dat dat slim was, dat dat geen verkeerde maatregel was, maar het zou natuurlijk een verkeerde redenering zijn om nu te zeggen dat we, nu het er is, dat volledig moeten uitgeven of benutten. U hebt dus mijn volledige steun voor uw verdere aanpak. Ik heb geen verdere vragen meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de economische waarborgen aan bedrijven – 2199 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik dacht dat u toch nog een woordspeling op de 10 Miles zou maken, misschien een volgende keer.

'Pour la petite histoire': ik doe ook een steunactie voor een school voor kinderen met een beperking. Collega Ronse heeft trouwens genereus gesteund. Hij heeft maar liefst 20 euro overgemaakt voor de kindjes van de Bremberg. Mijn hartelijke dank daarvoor. Ik zal de link ook naar de aanwezige leden van deze commissie sturen. Kabinetsmedewerkers mogen ook altijd mee steunen. In ruil kunt u me live zien lopen. *(Opmerkingen van minister Jo Brouns en Robrecht Bothuyne)*

Mijn vraag gaat over de waarborgen. Goed, ik ga het ook weer bondig proberen samen te vatten. U weet dat we via Gigarant en Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) generieke waarborgen – heel wat waarborgen – bieden aan bedrijven. Dat systeem is op zich goed. Dat biedt, zoals het woord zegt, een waarborg aan ondernemerschap en het is vaak ook efficiënter, zelfs ook goedkoper, dan andere subsidiemaatregelen waarvan we het nut in deze commissie al vaak in twijfel getrokken hebben.

Beide systemen bestaan al lang. Ze hebben hun nut bewezen. Het is geenszins een afkeurende motie ten opzichte van wat er op dit moment bestaat. Maar als we nu kijken naar de evolutie van de cijfers, dan stel ik me een paar vragen.

In 2022 werd in het totaal 912 miljoen euro aan waarborgen toegekend aan bedrijven, dus nieuwe waarborgen. Daarmee stond de teller eind 2022 al op 1,3 miljard euro, dus 1,3 miljard euro dat potentieel – uiteraard niet waarschijnlijk – gewaarborgd wordt door de overheid en in geval van faillissementen uitbetaald moet worden. Dat is geen gering bedrag.

Bovendien werd er in 2022 ook een waarborg goedgekeurd die nog niet in dat bedrag zit, maar die wel in november 2022 toegekend werd aan het bedrijf INEOS. Dat was een waarborg van 500 miljoen euro. Uiteraard stond daar ook een grote, belangrijke investering tegenover in onze chemiesector in de Antwerpse haven. Maar goed, 500 miljoen euro is natuurlijk wel een serieuze waarborg. Daarmee stijgen de uitstaande waarborgen naar een recordbedrag van net geen 2 miljard euro.

Ook in de toekomst, dat hebt u al een paar keren toegelicht in beleidsbrieven enzovoort, verwacht u een verdere toename van de waarborgverstrekking. Samen met de stijging van de grootte van de waarborgen, stijgen natuurlijk ook de risico's en het aantal uitwinningen. We zien dan dat het nettoverlies ook oploopt. Bij Gigarant zijn er ook nog enkele uitwinningdossiers lopende. We kunnen dus het totale verlies op dit moment nog niet inschatten.

Ik weet wel – en dat is een argument dat ook steek houdt – dat tegenover dat risico ook premies staan. Ze zeggen dan dat PMV daar winst op maakt door die premies. Dat klopt voor de voorbije jaren, maar we zien dat de evolutie nu aan het keren is en dat de uitwinningen stilletjesaan, zeker voor de generieke waarborg, de premies overstijgen. Daarmee wil ik niet zeggen dat dat dan rampzalig is, maar het risico stijgt wel. Ik vind dat we onze aandacht moeten vestigen op die risicobeheersing. Daarom mijn legitieme vragen, eveneens in de pers gesteld.

Minister, hoe evalueert u de olopemde uitstaande waarborgen aan bedrijven? Hoe schat u het risico hiervan in naar de toekomst toe?

Ik vind ook dat banken hun rol als kredietverstrekker niet mogen loslaten. Als we alles op de overheid gaan afwentelen, dan komen we in een straatje zonder einde. Op welke manier wordt er opgevolgd dat de banken niet onredelijk veel risico doorschuiven naar de overheid? Welke garantie is er dat de banken via de waarborgen hun risico niet verschuiven?

Een dossier dat publiek in de aandacht kwam, was dat van INNO, een modeketen, die in moeilijkheden is gekomen, maar ze kreeg toch een waarborg, alhoewel een van de voorwaarden was dat enkel financieel gezonde bedrijven een waarborg kunnen krijgen. Acht u het opportuun dat de publieke borgstelling ook gebeurt aan bedrijven in herstructurering, in moeilijkheden? Vindt u dat dat criterium verder versoepeld moet worden? Of denkt u dat we toch moeten vasthouden aan een soort van gezondheidstoets?

Zijn beide systemen die destijds ingevoerd werden wegens de kredietcrisis, de 'credit crunch' die in 2008 begonnen is en geduurd heeft tot in 2010, sindsdien geëvalueerd? Want het is altijd blijven bestaan. Het heeft nu ook verschillende crisissen gekend. Het heeft altijd een uitbreiding gekend. Maar kunnen we misschien eens naar de grond van de zaak gaan en zien of de mate van waarborgstelling door de overheid nu niet zorgt voor een soort van marktverstoring aangezien de 'credit crunch'-bezorgdheden nu niet meer dezelfde zijn. En als je het ene bedrijf wel waarborgen gaat geven en het andere niet, krijg je natuurlijk een beetje een 'crowding out'-effect.

De budgetten voor de waarborgen zijn de afgelopen jaren telkens verhoogd. Waar gaat dit eindigen? Acht u het op een bepaald moment misschien nodig om een plafond in te voeren? Ik weet al dat u gaat zeggen dat er in de begroting wel degelijk een plafond opgenomen is, maar als dat plafond altijd mee stijgt, kunt u moeilijk van een plafond spreken, tenzij van een zwevend plafond. Misschien moeten we daar ergens nadenken wat onze limiet is, waar we onze waarborglimiet kunnen zetten. Uiteraard kun je zeggen: het maximum van de begroting. Dat lijkt me een beetje de uiterste limiet, maar ik denk dat daar toch misschien wijzere beslissingen te nemen zijn.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega, voor uw vraag. Daar is al enige communicatie over geweest. Er zijn al wat bedragen genoemd die de voorbije weken gecirculeerd hebben.

Het is daarom misschien goed om nog heel even de juiste cijfers te geven. Het uitstaand waarborgbedrag bij Gigarant bedroeg per 31 december 2022 285 miljoen euro. Het uitstaand waarborgbedrag bij PMV-Standaardwaarborgen bedroeg per 31 december 2022 903 miljoen euro. Samen kom ik dan op 1,18 miljard euro.

De uitstaande waarborgen onder de standaard waarborgregeling liepen de voorbije jaren inderdaad gestaag, weliswaar beperkt, op. Naar verwachting van de banken zal dit uitstaand volume de eerstvolgende jaren eerder stabiel blijven. Het toekomstig risico zal volgens hen ook stabiel en onder controle blijven. De voorbije jaren is gebleken dat het effectieve risico voor het Vlaamse Gewest – gelukkig – zeer beperkt was, met een grote hefboom op effectieve investeringen.

Het nettoverliespercentage van de waarborgregeling bedroeg eind vorig jaar zo'n 1,97 procent. Dat is dus de werkelijke cumulatieve kost ten opzichte van de totale toegestane waarborgen. Dat is een bedrag van iets meer dan 70 miljoen euro aan verliezen op een cumulatief toegekend waarborgbedrag van bijna 3,6 miljard euro.

Dit nettoverliespercentage is de laatste jaren dalend. In 2018 bedroeg dit nog 2,79 procent. Het totale risico wordt bovendien onder controle gehouden bij de standaardwaarborgen door het instellen van een maximumbedrag voor de jaarlijkse oproep naar de waarborghouders.

Het uitstaand waarborgbedrag bij Gigarant schommelde in de periode 2015 tot 2019 tussen 190 miljoen euro en 235 miljoen euro om nadien tijdens de covid-pandemie te stijgen naar 437 miljoen euro in 2020 en 571 miljoen euro in 2021. Zoals bij het begin gezegd, halveerde dit tegen eind vorig jaar opnieuw naar 285 miljoen euro. Op 31 maart van dit jaar bedroeg het uitstaand waarborgbedrag 305 miljoen euro. De daling van het uitstaand waarborgbedrag tegenover 2021 is te wijten aan de vervroegde stopzetting van enkele waarborgen en een tegengarantie vanuit Europa, voor een totaalbedrag van 96 miljoen euro, voor de bestaande dossiers.

Zoals u aangeeft, is er ook nog het dossier van INEOS voor een omvangrijk bedrag van 500 miljoen euro. Dat is momenteel nog niet onder waarborg gebracht. We hebben er hier in de commissie ook al uitgebreid over gediscussieerd.

Algemeen speelt de economische context dus een belangrijke rol in de evolutie van het volume aan uitstaande waarborgen, zoals ook af te leiden valt uit de cijfers die ik zojuist geduid heb.

Bij Gigarant is het maximum uitstaand risico decretaal beperkt tot 3 miljard euro, wat een hefboom van ongeveer 10 maal is op het beschikbare eigen vermogen van de nv Gigarant.

Banken dienen inderdaad hun rol als kredietverstrekker te spelen. De banken dienen voor de dossiers waarvoor de waarborgregeling wordt aangewend, hun kredietbeleid en interne procedures toe te passen zoals voor dossiers waarbij de waarborgregeling niet wordt aangewend. Het respecteren van de regels en een correcte toepassing van het kredietbeleid maken deel uit van de auditopdracht van PMV-Standaardwaarborgen, met mogelijke sancties tot gevolg. De voorbije vijf jaar bedroeg het aantal gesanctioneerde dossiers tussen 0,2 en 1 procent van de jaarlijkse productie.

Een van de belangrijke principes van de waarborgregeling is het gedeelde risico tussen de bank en het Vlaamse Gewest, waardoor de bank steeds een eigen risico van minimaal 25 procent neemt in individuele dossiers. Verder is het jaarlijks budget voor waarborgen per bank beperkt, waardoor de banken niet zomaar alle dossiers kunnen laten afdekken door de waarborgregeling. Bovendien kan de waarborgregeling van PMV-Standaardwaarborgen alleen gebruikt worden voor nieuwe kredietverlening. Bestaande kredieten kunnen dus niet – om opportunistische redenen – onder die waarborg gebracht worden.

Wat Gigarant betreft, maakt het billijk delen van risico tussen bank en Gigarant onderdeel uit van elke analyse en beslissing omtrent het al dan niet toekennen van een waarborg. Sinds een jaar streeft Gigarant er immers naar om in elk nieuw financieringsdossier een gelijkwaardig risico te nemen als de banken. Het gemiddeld waarborgpercentage bedraagt vanaf 2016 48,25 procent, wat betekent dat banken een groter risico genomen hebben in de gewaarborgde financieringen dan Gigarant.

Ondernemingen in moeilijkheden, volgens de Europese definitie, kunnen geen gebruik maken van de standaard- of van Gigarantwaarborgen. Dat risico is dus al zeker afgedekt, dat is toch niet onbelangrijk.

De moeilijkheden waarnaar verwezen wordt in het dossier INNO, betreffen vooral problemen op niveau van het Duitse moederbedrijf boven de Belgische INNO-activiteiten. De activiteiten in België konden, door goed beheer, op zich mooie

resultaten laten zien in een moeilijke retailmarkt, met bijvoorbeeld in het boekjaar 2017-2018 nog een ebitda van 22 miljoen euro, op dat moment geen bankschulden en een solvabiliteit groter dan 30 procent.

De vraag van de banken naar een Gigarantwaarborg was vooral ingegeven door het feit dat de retailmarkt in het algemeen onder bijzondere druk stond tijdens de covidpandemie, toen winkels verplicht werden gesloten. Het was trouwens een politieke keuze van de Vlaamse Regering om gedurende de coronacrisis Gigarant expliciet in te zetten voor grotere bedrijven – zowel in handel als in horeca – die met de andere steuninstrumenten zoals premies en leningen onvoldoende gestut konden worden. Het vrijwaren van de aanzienlijke tewerkstelling bij INNO speelde daarbij een belangrijke rol. Met een in 2019 nieuw aangesteld management realiseerde INNO trouwens in het boekjaar 2021-2022 opnieuw een ebitda van 10,1 miljoen euro.

Meer algemeen zullen we Gigarant – telkens weloverwogen, op basis van beslissingen of adviezen van de onafhankelijke raad van bestuur – blijven inzetten als een crisisinstrument om bedrijven met een belangrijke tewerkstelling in Vlaanderen te helpen in een moeilijke periode een turnaround te laten maken. De resultaten van de voorbije vijftien jaar tonen aan dat dit daar een belangrijk beleidsinstrument voor kan zijn.

De huidige standaardwaarborgregeling, die wordt beheerd door PMV-Standaardwaarborgen (Participatiemaatschappij Vlaanderen), werd reeds gecreëerd in 2005, dus toch wel een hele periode voor de bankencrisis. Maandelijks, trimestrieel en jaarlijks volgt PMV-Standaardwaarborgen de evolutie van die regeling op en rapporteert hierover. Ook voor Gigarant gebeurt er een vertrouwelijke trimestriële rapportering.

In 2014 heeft het Steunpunt Economie en Ondernemen samen met de KU Leuven een studie uitgevoerd naar de meerwaarde van de generieke waarborgregeling betreffende de investeringen en tewerkstelling, en een update van deze studie werd in 2018 doorgevoerd. Algemeen kan hieruit besloten worden dat er een heel positieve impact kan worden vastgesteld qua tewerkstelling en investeringen voor het doelpubliek van de waarborgregeling. Deze rapporten zijn uiteraard publiek, en zijn na te lezen en terug te vinden op de website.

Specifiek op 'crowding out' of marktverstoring werd er nog geen onderzoek ingesteld. De Europese de-minimisverordening, waaronder de standaard waarborgregeling valt, is echter net opgesteld om marktverstoring te vermijden, zodat geconcludeerd mag worden dat deze waarborgregeling geen marktverstoring heeft. Een 'crowding out'-effect lijkt ook beperkt, aangezien het instrument van de standaard waarborgregeling ontwikkeld werd om net die ondernemingen te kunnen laten financieren, die anders uit de boot zouden vallen wegens een gebrek aan zekerheden. De verschuldigde waarborgpremie heeft hier ook een remmend effect.

Gigarant werkt steeds op een marktconforme manier, met waarborgpremies die bepaald worden op basis van de prijszetting van marktspelers, namelijk de banken. Hierbij wordt het principe 'zelfde vergoeding voor hetzelfde risico' gehanteerd. Ook hier kan dus geen sprake zijn van marktverstoring noch van 'crowding out'.

Het huidig budget is voldoende om de vraag vanuit de markt dit jaar te bedienen. Er wordt geen sterke groei meer verwacht voor de standaard waarborgregeling, eerder een stabiel jaarlijks verbruik. Het jaarlijks – in het begrotingsdecreet voorzien – maximumbudget voor de standaardwaarborgregeling lijkt daarom een ideaal instrument om controle uit te oefenen op enerzijds de evolutie van openstaande waarborgen, en anderzijds het daarbij horende risico.

De verhoging van de waarborgcapaciteit van Gigarant tot 3 miljard euro was een beslissing van de Vlaamse Regering tijdens corona. Deze was mede ingegeven door de beperkte verliezen op de waarborgportefeuille in de voorbije dertien jaar, waarbij de ontvangen premies en recuperaties de uitbetalingen van afgeroepen waarborgen en kosten ruim overstegen. Het huidige plafond van 3 miljard euro lijkt ruim voldoende om de toekomstige vraag vanuit de markt op te vangen.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Mijn excuses dat ik u niet rechtstreeks in de ogen kijk, maar ik moet voor de juiste cijfers mijn blik op het computerscherm richten. Daarmee zal ik beginnen.

U hebt cijfers genoemd om te nuanceren. De cijfers die ik heb genoemd en waarop ik verderga om een beetje te duiden, komen uit een schriftelijke vraag. Die komen dus van uw kabinet. Wat voor mij echt relevant is, want u hebt terecht gewezen op de waarborgen die het afgelopen jaar zijn toegewezen, om het risico in kaart te brengen, is het totaal aan uitstaande waarborgen, zeg maar het rollend geheel der dingen, waar dingen uit gaan en bij komen. Dat geheel bepaalt het risico, samen met het aantal uitvindingen en de algemene economische context. Voor eind vorig jaar spreken we over 1,2 miljard euro, waarbij ik nog de waarborg van INEOS tel, dus 1,8 miljard euro, heel erg naar boven afgerond 2 miljard euro. In 2015 was dat 776 miljoen euro. Het rollend geheel van waarborgen die erbij komen en eruitgaan, stijgt alsmaar.

Daarom pleit ik voor een plafond. U hebt dat engagement nog niet genomen. Ik zal het nog eens expliciet vragen: wilt u daarover nadenken? Ik weet dat het nu op 3 miljard euro ligt. Dat lijkt me al vrij hoog. We kunnen dat niet eeuwig blijven verhogen. Als dat rollend geheel altijd maar blijft stijgen, krijgen we een probleem, temeer, en dat is mijn tweede argument, omdat de uitvindingen en het risico in stijgende lijn blijven gaan. U hebt dat genuanceerd, maar de cijfers voor het voorbije jaar geven aan dat Gigarant qua waarborgpremie 7 miljoen euro heeft opgebracht. Oké, maar ik zie in uw toelichting dat er nog drie dossiers zijn aangemerkt waarbij er 100 procent voorziening is aangelegd en dus verwacht wordt dat die waarborg voor 100 procent wordt uitgewonnen. Die drie dossiers bedragen in totaal 9 miljoen euro, 2 miljoen euro meer dan premies die voor Gigarant zijn binnengekomen. Voor Gigarant zitten we op een virtueel verlies van ongeveer 2 miljoen euro.

Voor de generieke waarborgregeling zitten we daar al aan een nettoresultaat van min 700.000 euro, waarbij maar liefst 14,9 miljoen euro aan uitbetalingen is gebeurd. Dat wijst toch op een kentering in het risicogeheel omdat men meer uitwinningen of uitbetalingen gaat krijgen ten opzichte van de premies die binnenkomen. Dat is een argument om na te denken over een plafond op dat systeem.

Mijn tweede bezorgdheid over het 'crowding out'-effect vind ik toch wel relevant. Niet elk bedrijf komt in aanmerking voor die waarborgregeling, hetzij omdat ze de premie niet kunnen betalen, hetzij omdat hun investering niet onder het een of het ander valt. Als er dan bedrijven zijn die wel gewaarborgd worden door de overheid en bedrijven die afhankelijk zijn van kredietverstrekking door de banken, komen we op een punt waarbij we kunnen zeggen dat niet iedereen gelijk behandeld wordt. Ik begrijp uw nuancering. Ik begrijp dat er een maximum bestaat per bankinstelling. Dat is goed. Ik zou u toch aanraden eens te bekijken of het 'crowding out'-effect niet in stijgende lijn gaat.

Mijn derde bezorgdheid gaat over enkel waarborgen voor gezonde bedrijven. Die INNO is raar voor mij. Ik weet dat de moeilijkheden bij het moederbedrijf zitten, maar er zijn in ons land ook enkele entiteiten, dat is één geheel. Ik weet dat de Belgische tak zich wat herpakt heeft. Dat is een goede zaak. Ik vind het toch een

zeer risicovolle waarborg. Ik vermoed – ik zal het misschien nog eens opvragen via een schriftelijke vraag, ik hoop dat ik collega Bothuyne niet op ideeën breng – dat er nog meer ongezonde bedrijven in het waarborgsysteem zitten. Ik zou willen vragen dat het criterium van financiële gezondheid echt hard wordt gemaakt. We hebben al dossiers in andere steunsystemen gehad, zoals FNG, waarvan we achteraf telkens moeten zeggen dat we dat beter niet hadden gedaan en dat we dat met de huidige kennis niet hadden gedaan. Dat ligt dan aan de beoordelingsinstanties die financieel gezonde bedrijven moeten uitkiezen en niet zomaar bedrijven, zelfs met buitenlandse zetels, redden om een virtueel jobbehoud dat dan in de praktijk toch niet kan worden afgedwongen. Mijn concrete vraag luidt dus: kunt u eens nadenken over een plafond?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat het goed is om altijd na te denken, collega, en op dat vlak kan ik u geruststellen. We moet dat altijd zeer nauwgezet opvolgen. Wat het plafond betreft, denk ik dat het belangrijk is om – zoals u weet – te verwijzen naar het begrotingsdecreet waar jaarlijks een bedrag wordt voorzien. Dat is de facto dan ook een plafond voor dat jaar. Dat schommelt natuurlijk van 300 miljoen euro tot nu 600 miljoen euro – daar zit wel wat marge op. Het is iets rollend, en als je dat allemaal optelt na vijf jaar, dan kom je inderdaad op die bedragen van ver boven een miljard euro.

Ik vind het wel belangrijk dat dit instrument in de juiste context wordt geplaatst, want ik denk dat het een belangrijk instrument is. Het is een belangrijke hefboom voor onze economische groei in Vlaanderen. Als je dat nu eens afzet ten aanzien van het geven van subsidies, die ben je kwijt. Als we kijken naar het verliespercentage, is dat zeer bescheiden en zeer beperkt. Dat is natuurlijk nooit zonder risico, maar als we dat afzetten tegenover het geven van subsidies om economische groei te stimuleren, dan denk ik dat dit een goed instrument is, waar het rollend effect in zit dat we altijd kunnen terugkeren, en dat opnieuw ingezet kan worden.

Ik denk dus dat het een goed instrument is, en dat we het plafond waar u bezorgd om bent, inderdaad moeten bewaken. Het begrotingsdecreet is daar, wat ons betreft, een eerste belangrijk instrument. Misschien ook volledig ter informatie, omdat u daar naar verwees, er werd mij attent gemaakt dat de waarborg voor FNG nooit is ingeroepen. *(Opmerkingen van Maurits Vande Reyde)*

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik wilde nog iets over FNG zeggen, ik ben het even kwijt, maar het ging over een andere steunmaatregel.

Maar over die financiële gezondheid: mensen – en de pers nu ook – hebben vaak de reflex als er iets bij een bedrijf gebeurt om te kijken of ze subsidies krijgen, of op andere manieren steun krijgen. Er is altijd wel een of andere steun die ze via een of andere steunmaatregel krijgen, en dan denk ik vaak dat we daar nauwer op moeten toezien. Ik weet dat niet alles te voorspellen is, maar in sommige gevallen is dat wel zo.

Maar ik ben blij dat we verder blijven nadenken, en alvast bedankt voor uw analyse over deze materie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de tewerkstelling van mensen met een (arbeids)beperking – 2270 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Mijn vraag komt er naar aanleiding van de federale maatregel voor voorbehouden vacatures voor mensen met een beperking. Dat is een maatregel die geldt, om de tewerkstelling van mensen met een beperking te vergroten. Dat is ook een doelstelling waar we allemaal achter staan en waarover ik aan uw voorganger, collega Crevits, ook al veel vragen gesteld heb. Maar ik ben persoonlijk geen fan van voorbehouden vacatures. Ik heb daarover in de commissie Gelijke Kansen ook met Bart Somers van gedachten kunnen wisselen. Daar hebben we het ook over een soortgelijk systeem – niet helemaal hetzelfde – gehad, dat ook op het Vlaams niveau bestaat. Maar ik ben daar absoluut geen fan van. Ik ga er nu niet dieper op ingaan.

Ik wil vandaag spreken over wat we wel kunnen doen in Vlaanderen om mensen met een beperking meer naar de arbeidsmarkt te leiden. Een van de cruciale dingen daarin is werkbaar werk op maat van mensen die een arbeidshandicap hebben. Het is dat dat nog vaak te wensen overlaat, ondanks het bestaan van een aantal zaken, zoals de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP) voor het aanpassen van werkplekken.

Er zijn ook de individuele beroepsopleidingen (IBO's). Dat is een belangrijke opstap. Uit de cijfers blijkt dat aardig wat mensen met een arbeidsbeperking op deze manier instromen naar werk. Maar helaas daalde het aantal IBO's de afgelopen jaren, sinds de hervorming in 2017, naar een kleine tienduizend per jaar.

Ik zou daarom willen vragen wat we zelf in Vlaanderen nog kunnen doen om de tewerkstelling voor mensen met een beperking te vergroten.

Hoe staat u bijvoorbeeld tegenover het voorbehouden van jobs specifiek voor mensen met een beperking? Ik zou daarover graag ook uw mening willen horen.

Wat kunnen we doen om werkplekken nog beter toegankelijk te maken? Kan Inter daarvoor bijvoorbeeld ingeschakeld worden?

Hoe kunnen we het probleem van discriminatie, dat ook nog altijd bestaat, aanpakken?

Welke rol kan de Vlaamse Sociale Inspectie spelen in het controleren of mensen met een beperking of een handicap niet gecontacteerd worden voor een passende betrekking op onze arbeidsmarkt?

Wat wilt u ten slotte doen om de sociale partners actiever te betrekken bij het creëren van werkbaar werk voor mensen met een arbeidsbeperking? Wordt er in dit verband gedacht aan extra vastleggingen in de sectorconvenanten?

Denkt u misschien ook aan extra impulsen, opnieuw via de IBO's, om die IBO's verder te stimuleren, zodat mensen op die manier kunnen instromen op de arbeidsmarkt?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, binnen de Vlaamse overheid en lokale besturen wordt gebruikgemaakt van het voorbehouden van jobs. Het Vlaams personeelsstatuut

(VPS) bepaalt dat 1 procent van de betrekkingen bij de Vlaamse overheid kan worden voorbehouden aan bepaalde personen met een handicap of chronische ziekte. Dergelijke positieve acties kunnen een manier zijn om de voorbeeldrol van een overheid in te vullen, maar het is natuurlijk niet de enige manier. Voor meer specifieke vragen over die voorbehouden functies kan ik u doorverwijzen, maar ik begrijp dat u daarover al hebt 'gespard' met mijn collega, de minister van Gelijke Kansen.

De redelijke aanpassingen zijn sinds 2021 ingeschreven in de Grondwet, maar in de praktijk merken we dat daar nog heel wat onwetendheid en misverstanden rond bestaan. Een werkplek toegankelijk maken gaat niet enkel om fysieke aanpassingen, maar kan ook om niet-materiële aanpassingen gaan. Vanuit VDAB kunnen aanpassingen aan de arbeidspost, aan arbeidsgereedschap of arbeidskledij ook in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. De specialisten van VDAB of organisaties zoals Inter kunnen ook informatie en andere soorten ondersteuning bieden. Inter is het Vlaams expertisecentrum rond toegankelijkheid. Ze zijn geen overheidsorganisatie, ze werken samen met allerlei partners en hebben voor steden en gemeenten bijvoorbeeld een toolbox ontwikkeld. Via de kmo-portefeuille kunnen werkgevers vanuit Vlaanderen ook financiële steun krijgen om advies in te winnen over diversiteit, toegankelijkheid en inclusie.

Ik werk hiervoor samen met de sectoren. Voor mij zijn dat heel belangrijke partners in het bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt. Ik ondersteun hen in hun rol via de sectorconvenants en via de specifieke addenda 'non-discriminatie en inclusie'. Ik heb hiervoor 3,2 miljoen euro vrijgemaakt. Alle 38 sectoren die een sectorconvenant hebben afgesloten, zijn ook ingestapt in het addendum 'non-discriminatie en inclusie'. Met die middelen kunnen de ondernemingen aan de slag rond sensibiliseren, informeren en ondersteunen op het vlak van de bestrijding van discriminatie en het bevorderen van inclusie. Ook de nulmeting om de aard – bijvoorbeeld discriminatie op basis van handicap – en mate van discriminatie in kaart te brengen, maakt deel uit van het addendum. Die oefening loopt volop, en ik ben, net als jullie, benieuwd naar het resultaat daarvan.

De Vlaamse Sociale Inspectie is bevoegd voor het toezicht op mogelijke discriminatie van mensen met een beperking op de arbeidsmarkt via het decreet Evenredige Participatie op de Arbeidsmarkt. Klachten over potentiële inbreuken worden steeds consequent onderzocht. Als het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) bevoegd is, zullen zij zelf met een onderzoek starten. Indien het departement niet bevoegd is, wordt de klacht naar de juiste organisatie doorgestuurd. De persoon hoeft dus zelf geen bijkomende actie te ondernemen.

Met de sociale partners werken we intensief samen rond werkbaar werk. Dat is een heel belangrijke pijler in het meest recente werkgelegenheidsakkoord, zoals u weet. Ik kan hiervoor naar de website [Werkbaarwerk.be](https://www.werkbaarwerk.be) verwijzen. Momenteel loopt er een campagne via de Stichting Innovatie en Arbeid (StIA) met de slogan 'Een wandelbaan, loopbaan of sprintbaan. Met werkbaar werk wint iedereen'. Via diverse initiatieven zoals het grote werkbaarheidsevent op 29 maart, maar ook via 'lunch&learn'-sessies worden goede praktijken en tools in de kijker gezet. Sommige hiervan zijn specifiek voor personen met een arbeidsbeperking, zoals jobcrafting, andere zijn meer algemeen gericht op werkbaar werk, zoals het investeren in preventie. Naast deze specifieke intersectorale campagne wordt ook ingezet op diversiteit en inclusie.

De onderhandelingen voor de nieuwe generatie sectorconvenants is lopende, en we hebben de sectoren uitgebreid materiaal ter beschikking gesteld om aan de slag te gaan, zoals de ziekteverzuimcijfers uit hun sector, maar het is aan de sectoren om een voorstel te formuleren voor hoe ze met de decretale thema's binnen hun sector aan de slag willen gaan.

Met de krapte op de arbeidsmarkt daalt het aantal IBO's. Zowel werkgevers als werkzoekenden geven de voorkeur aan een arbeidsovereenkomst en de noodzakelijke opleiding tijdens de tewerkstelling organiseren. Dat is ook iets wat ik zelf verkies. Dit hoeft geen slecht nieuws te zijn voor de instroom van personen met een arbeidsbeperking in betaalde tewerkstelling. Het lijkt me in dergelijke omstandigheden zelfs niet wenselijk om extra impulsen te geven om meer mensen met een arbeidsbeperking in een IBO te laten starten. Ik heb het ook al eerder gezegd: die krapte is op dat vlak wel een kans. Wij zien dat het aantal mensen met een arbeidsbeperking dat aan de slag is, op een jaar tijd met 10 procent gestegen is. Dat is op zich dus een positief gevolg daarvan.

Ik hoop hun tewerkstelling uiteraard wel met de Vlaamse ondersteuningspremie of vanaf 1 juli met individueel maatwerk te ondersteunen. Daar verwacht ik ook heel wat van om die inclusiviteit van onze arbeidsmarkt heel wat te versterken. Daarvoor is een begeleiding en een budget voorzien om eventueel het verlies aan rendement op te vangen, ook voor ondersteuning op de werkvloer. Ik vind dat dus een heel belangrijk middel om mensen met een beperking een kans te geven om te participeren op de arbeidsmarkt. Het is daarom ook belangrijk om te duiden dat op onze vraag de deelname van personen met een arbeidsbeperking expliciet gemonitord wordt bij de invulling van de tender Groeien en Leren op de Werkvloer (GLOW).

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik ga akkoord met al die maatregelen, die u ook goed hebt toegelicht. Kort gezegd, als we de tewerkstelling voor mensen met een beperking binnen de Vlaamse overheid willen verbeteren, dan moeten we dat soort maatregelen, die we ook bij externe werkgevers promoten, zelf toepassen bij ons overheids personeel. Dat zijn betere maatregelen dan voorbehouden vacatures.

Bijkomend is er het uitzendwerk binnen de overheid. Dat is altijd heel moeilijk geweest. Er zijn nu een aantal openingen voor. Ik denk dat dat ook een goede zaak zou zijn om mensen met een arbeidsbeperking nog meer te laten instromen. Mensen beoordelen op hun talenten is veel beter dan hen enkel beoordelen op hun beperkingen. Ik ben dus tevreden met die opsomming. Laten we daar dan ook werk van maken binnen onze eigen Vlaamse overheid. Ik heb voor de rest geen verdere vragen hierover.

De voorzitter: Maar collega Ronse heeft die wel.

De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik vind dit een mooie kans om ook mij uit te spreken over die maatregel. Ik was zelf gechoqueerd over die maatregel. Ik vind dat eigenlijk ook bijzonder denigrerend. Dat gaat dan over mensen die moeten zeggen dat ze hebben gesolliciteerd voor een job en die hebben gekregen door hun beperking. Ik heb zelf het grote voorrecht om met een aantal mensen met een ernstige fysieke beperking samen te werken. Dat zijn mensen die zodanig competent zijn dat ik niks meer merk van die beperking. Een van onze topmedewerkers zit in een rolstoel. Na twee seconden samen met die persoon merk je daar niks van. Die man zit daar ook wegens zijn uitzonderlijke competenties.

Ik vind dat dus echt denigrerend. Ik hoop echt dat dat niet de weg is die men verder zal inslaan. Er zijn zoveel andere maatregelen om mogelijk rendementsverlies op te vangen. Dit is echt een simplistische, dwaze, domme maatregel, die hopelijk zal worden teruggeschroefd, want mensen met een beperking verdienen zo veel meer respect en zo veel beter dan dat. Dat geeft trouwens ook de indruk aan werkgevers dat als ze iemand met een beperking aanvaarden, dat eigenlijk

een verliespost is voor hen. Dat is zo'n apart vakje bij vacatures. Dat is helemaal het tegenovergestelde van datgene waarmee wij bezig zijn. Minister, de federale overheid heeft dat nu enkel toegepast op de overheid zelf. Ik kijk naar collega Vande Reyde. Ik zou eens willen weten wat nu eigenlijk het toepassingsgebied is van heel dat voorstel van mevrouw De Sutter. Is dat enkel de federale overheid? *(Opmerkingen van minister Jo Brouns)*

Ja. Oké. Ambtenarenzaken. Ik hoop dat dat hier niet het geval zal zijn en dat we vanuit dit Vlaams Parlement en de regering elke poging om dat ook in de private sector toe te passen, ter land, ter zee en in de lucht zullen bestrijden.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Misschien aanvullend, in het Vlaams personeelsstatuut staat dat, indien er zich een situatie zou voordoen waarbij twee personen gelijk scoren, degene met een arbeidsbeperking in dat geval voorrang krijgt.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik wil niet verder drukken op de sfeer. U hebt gelijk, dat systeem bestaat, maar in Vlaanderen hebben wij ook voorbehouden jobs. We hebben ook in Vlaanderen dus eigenlijk hetzelfde systeem. Minister Somers heeft daar afgelopen dinsdag nog verder toelichting over gegeven. Ik dacht dat het over een dertigtal mensen gaat die op dit moment binnen dat systeem zitten. Als u 'voorbehouden betrekkingen' intypt op Google, dan komt u meteen op de website waar die uitleg staat.

Collega Ronse, ik ben het echter met u eens. Ik vind dat ook geen goed systeem. Het kan wel zijn dat je in sommige gevallen rendementsverlies hebt, maar dan bestaan er ook maatregelen om die te compenseren en dan moet je die gebruiken en niet op voorhand zeggen dat iemand met een beperking een verliespost gaat zijn.

Nog een laatste gevaar van dat systeem is dat diensten, ook hier in Vlaanderen, zelf moeten aanduiden welke betrekkingen in aanmerking komen. Dan krijg je dus het resultaat dat dat vooral deskjobs zijn, dat wordt gezegd dat zij enkel voor dat soort werk geschikt zijn. Je kunt toch niet zeggen aan mensen met een beperking dat ze enkel geschikt zijn om ergens aan een bureau te zitten om daar wat dossiers te klasseren. Ik trek het nu op flessen, maar er wordt wel op voorhand gedefinieerd wat voor mensen met een beperking van toepassing is. Dat lijkt me inderdaad een heel slecht systeem, om de redenen die collega Ronse heeft uiteengezet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de structurele investeringen in universitair onderzoek en hoger onderwijs in Nederland – 2240 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): In alle eerlijkheid heb ik getwijfeld of ik deze vraag in deze commissie of in de commissie Onderwijs zou stellen, maar ik zal motiveren waarom ik er toch voor gekozen heb om ze hier te stellen. De aanleiding is dat de Nederlandse regering recent onder leiding van minister van Onderwijs en Onderzoek Robbert Dijkgraaf besliste om jaarlijks 200 miljoen euro extra te investeren

in Onderwijs en Onderzoek, boven op de middelen die men al voorzag. De doelstelling is om met het onderzoek en onderwijs in Nederland op het hoogste niveau te kunnen blijven – ik citeer even de Nederlandse regering – “zodat nieuwe generaties kunnen worden klaargestoomd om ook de toekomstige uitdagingen aan te pakken”. De Nederlandse minister geeft aan te beseffen dat hiervoor structurele investeringen in talent nodig zijn.

Waarom ik het hier toch agendeer, is omdat er expliciet gezegd wordt dat het budget bedoeld is om jonge onderzoekers meer zekerheid te bieden, zodat zij ook de keuze durven te maken voor academisch onderzoek. Het is namelijk zo in Nederland, net zoals in Vlaanderen trouwens, dat jonge onderzoekers voornamelijk tijdelijke contracten krijgen. Dat zorgt voor onzekerheid, kortdurend onderzoek of – nog vaker – voor jonge talenten die kiezen voor de zekerheid van een vaste baan in een andere sector. Er zijn behoorlijk wat sectoren waar een job, zeker ook voor starters eigenlijk beter financieel rendeert dan een job als onderzoeker, en dat tij wil de Nederlandse regering keren. Met deze investeringen wil men 1200 extra jobs aan de universiteiten creëren. “Zonder deze investeringsagenda zal”, aldus de minister, “Nederland zijn toppositie verliezen in de wereld en zal de werkdruk in het onderzoek en onderwijs hoog blijven.”

Zoals ik al zei, gebeurt deze investering naast de al eerder aangekondigde investering van 10 miljard euro in Wetenschap en Onderwijs voor de komende tien jaar in Nederland. Na die tien jaar tijd zal er nog eens 700 miljoen euro extra geïnvesteerd worden over de gehele breedte van Onderzoek en Onderwijs.

Minister, naar aanleiding van deze communicatie van uw Nederlandse collega heb ik volgende vragen.

Hoe kijkt u naar die plannen van de Nederlandse regering?

We hebben deze voormiddag een zeer interessante gedachtewisseling, hoorzitting gehad, waaruit nog eens blijkt hoe onze toppositie in Vlaanderen toch echt internationaal te benijden is. Hoe gaat u er mee voor zorgen dat wij in Vlaanderen onze toppositie in onderzoek kunnen behouden?

Welke maatregelen neemt u als minister om de werkdruk voor onderzoekers te verlagen?

Welke mogelijkheden en welke inspanningen doet u om ervoor te zorgen dat jonge onderzoekers ook in Vlaanderen meer zekerheid hebben en krijgen?

Een bezorgdheid die toch geuit werd naar aanleiding van de Nederlandse investeringsagenda, was hoe we ervoor gaan zorgen dat die Nederlandse investeringsagenda met werkzekerheid, meer jobs in het hoger onderwijs, in onderzoek niet tot een braindrain leidt in Vlaanderen waarbij onderzoekers verleid worden door Nederland om daar een job te aanvaarden in plaats van hier in Vlaanderen hun onderzoek verder te zetten?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Verbeurgt, dank u wel voor uw vraag, waaruit inderdaad uw terechte aandacht voor het Vlaams onderzoeklandschap blijkt. Samen met de zorg voor onze jonge onderzoekers, is dat uiteraard een heel belangrijk thema.

Maar laat me toe om een historisch overzicht te maken. Zoals u weet, is er in Europa de afspraak om 3 procent van ons bruto binnenlands product (bbp) te investeren in onderzoek en innovatie. Dat wordt vaak opgesplitst in het gedeelte vanuit de publieke sector en de private sector.

Zoals u weet – ik denk dat het vanochtend nog eens aan bod gekomen is – geef ik eerlijk toe dat ik geen kans onbenut laat om te zeggen dat we vandaag koploper in Europa zijn, met 3,6 procent bbp. Dat is toch wel een aanzienlijk bedrag dat hier jaarlijks geïnvesteerd wordt in onderzoek en innovatie. Voor de volledigheid, België zit op 3,48 procent en Nederland op 2,29 procent.

Als we dan enkel kijken naar de investeringen vanuit de overheid, zat Vlaanderen in 2022 op 0,84 procent van het bbp en Nederland op 0,66 procent. Sinds 2017 zaten wij bijvoorbeeld met Vlaanderen al op 0,74 procent en Nederland toen nog op 0,64 procent. Met andere woorden, Nederland had die historische achterstand ook wel in te halen. En dat wil daarom ook niet zeggen dat we met Vlaanderen aan de Europese top staan rond inspanningen voor onderzoek en innovatie.

Tot slot weten we nog niet in detail hoe die Nederlandse middelen verdeeld gaan worden. Dat zou ook niet allemaal rechtstreeks naar onderzoek en innovatie kunnen gaan, dus ook daar is er nog wat voorbehoud.

Maar uiteraard blijven we met Vlaanderen niet stilzitten of op onze lauweren rusten. Integendeel, aan de kop raken is één zaak, daar blijven is nog een ander paar mouwen. Vanuit onze bevoegdheid hebben we de voorbije jaren dan ook heel wat inspanningen gedaan om die investeringen voor onderzoek en innovatie ook verder te verhogen.

Ik geef graag een overzicht om dat te staven: Zo zijn de Bijzondere Onderzoeksfondsen (BOF's) voor de universiteiten aangegroeid tot een totaalbudget van bijna 250 miljoen euro in 2023. Dat is een stijging van ongeveer 70 miljoen euro elk jaar in vergelijking met het budget van 2018. Voor de Industriële Onderzoeksfondsen (IOF's) voor de universiteiten bedraagt de subsidie in 2023 nu 60 miljoen euro. Dat is een stijging van 25 miljoen euro, en dat is opnieuw nu elk jaar ten opzichte van 2018. Ook het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek - Vlaanderen (FWO) heeft sinds 2018 heel wat extra impulsen ontvangen, zoals de compensatie besparingen begin legislatuur, de covidoproep, de bio-economiecall, de extra investeringen in International Research Infrastructure (IRI) call en onderzoeksinfrastructuur. Dit maakt dat het FWO vandaag via periodieke oproepen bijna tweeduizend aspiranten financiert en negenhonderd postdoctorale mandaten. Tot slot was er het Vlaams relanceplan, met een grote focus op investeringen in onderzoek en ontwikkeling. Met onder andere 120 miljoen euro voor de onderzoeksinfrastructuur of 125 miljoen euro voor innovatie in duurzame waterstof. Dat was uiteraard eenmalig, we geven dat eerlijkheidshalve mee, maar het is toch zeker het vermelden waard in deze context.

Naast het financiële luik had u ook vragen gesteld rond de jonge onderzoekers. Eerst en vooral zijn er verschillende opleidingen die worden georganiseerd via het FWO, maar ook via de verschillende universiteiten met het OJO-programma, (Omkadering Jonge Onderzoekers). Ook die financiering kreeg een stijging van 4 naar 5 miljoen euro per jaar in 2019, dus een stijging van 25 procent. Zo kunnen onderzoekers vaardigheden ontwikkelen waarmee ze erg diverse carrières kunnen uitbouwen volgens hun persoonlijke interesses. Binnen Vlaanderen weten we dat vandaag ongeveer 15 procent van de jonge onderzoekers een academische carrière zal uitbouwen, de overige 85 procent zal zijn talenten en opgebouwde kennis valoriseren binnen de industrie, de non-profitsector, de overheidssector of als zelfstandige ondernemer. Op deze manier bouwt Vlaanderen elke dag aan zowel een sterk ecosysteem en een belangrijke kenniseconomie om concrete oplossingen voor het dagelijks leven en de maatschappelijke uitdagingen te kunnen brengen.

De werkdruk voor onderzoekers is uiteraard een belangrijk thema dat we samen met het FWO en de universiteiten zo goed mogelijk willen aanpakken. Om maar een voorbeeld te noemen: er zijn binnen het FWO ook tal van maatregelen die

onderzoekers moeten beschermen tegen een te hoge werkdruk, zoals de regel dat een FWO-aspirant maximaal 20 procent van de beschikbare tijd in het kader van het mandaat kan besteden aan andere activiteiten dan het eigen doctoraats-onderzoek, zoals onderwijsopdrachten.

Een doctoraatsonderzoeker die na zijn PhD een academische carrière wil uitbouwen, kan ook met de mobiliteitsbudgetten de nodige internationale ervaring opdoen. Het FWO dient ook als hefboom voor de financiering binnen verschillende Europese programma's. Er is ook nog de Odysseusfinanciering via het FWO om talent vanuit het buitenland terug naar Vlaanderen te halen. Ik verwijs ook nog naar ons recent initiatief dat ons de mogelijkheid biedt om toponderzoekers die normaal op pensioen gaan, maar eigenlijk verder willen werken, ook de mogelijkheid te geven om door te doen.

Tot slot moeten we uiteraard niet blind of doof zijn voor de opmerkingen van de universiteiten, en zoals ik hier ook al eerder heb aangehaald, sta ik in nauw overleg en contact met hen via het kabinet en onze administraties, en zijn we ook momenteel aan het nagaan wat we binnen de budgettaire mogelijkheden nog kunnen doen om de universiteiten bijvoorbeeld te helpen in onder andere de inflatie en hoge energiekosten. Dat is een vraag die op ons bord ligt.

Ik wil de inspanningen van Nederland hier zeker niet minimaliseren, want het zijn toch wel wezenlijke budgetten die de Nederlandse collega's vrijmaken, maar het mag wel duidelijk zijn dat Vlaanderen al lang volop inzet op onderzoek en innovatie, en wat mij betreft gaan we dat ook niet-aflatend blijven doen.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dank u, minister.

Ik denk inderdaad dat Vlaanderen – en dat bleek deze voormiddag ook – de afgelopen legislaturen bijkomend heeft ingezet op wetenschappelijk onderzoek, zoals blijkt uit alle cijfers. De middelen die zijn voorzien, zijn natuurlijk gestegen. Natuurlijk zijn de bedragen waarover men in Nederland spreekt, omvangrijk, en zijn die bijkomstig.

Ik had nog een paar aanvullende zaken die ik toch nog even wilde bevragen, heel concreet rond die werkzekerheid voor jonge onderzoekers. Er zijn inderdaad wel wat programma's voor begeleiding, maar wordt er ook gekeken hoe we in termen van contracten de werkzekerheid kunnen versterken van jonge onderzoekers? Je kunt aan geen enkele onderzoeker de eeuwigheid beloven, maar we kunnen wel kijken en ook even overleggen met u. Ik vroeg mij af, want ik heb er nog geen zicht op, hoe men die middelen in Nederland concreet wil vertalen in werkzekerheid, in jobs die langer zijn. Gaat u bijvoorbeeld naar Nederland kijken welke modellen men daar ontwikkelt, of is het daar ook gewoon een projectfinanciering, waardoor er extra jobs komen? Ik weet dat er in het kader van het Vlaams-Nederlands overleg wel wat mogelijk is. Misschien moet u daar eens naar kijken.

Een tweede element dat ik daaraan wil toevoegen, is dat u terecht aangeeft dat de inflatiekosten er toch wel op wegen. Dat werd ook deze ochtend gezegd. Het is zeer goed dat daar een initiatief rond wordt genomen. Hebt u zicht op de timing, is dat nog voor de begrotingsaanpassing dit jaar, of hoopt u en cours de route nog iets te kunnen realiseren?

Een tweede element dat deze ochtend ook door de universiteiten in de hoorzitting werd aangegeven, was dat er natuurlijk ook de impact is op de drift naar onderzoeksaanvragen vanuit wat rector Luc Sels "de erosie van de basisfinanciering per student" noemde. Dat is natuurlijk niet uw bevoegdheid, maar erkent u de analyse van rector Sels dat de eroderende basisfinanciering vanuit Onderwijs

toch ook wel een impact heeft op de onderzoekscapaciteit van onze universiteiten? Met andere woorden, bent u het eens met de analyse dat de basisfinanciering per student de voorbije jaren is gedaald, en dat het ons dus aanzet tot grondige reflectie op het vlak van onderzoeksbeleid?

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Voorzitter, collega Verbeurgt, bedankt voor de interessante vraag, die nauw aansluit bij de hoorzitting van deze ochtend. Wat daar allemaal is gezegd, zal in de komende periode in deze commissie nog wel terugkeren.

U hebt de vraag al gesteld, maar ik wil ze nog eens herhalen. Bij de opmerking van deze ochtend rond de hogere inflatie- en energiekosten, die er nog altijd zijn, minister, hebt u al gezegd dat u niet doof bent voor de opmerkingen van de universiteiten. Wat is de stand van zaken daaromtrent?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Inzake inflatie en energie zijn we inderdaad in overleg met de universiteiten. We gaan na hoe we die kosten en facturen kunnen milderen. Het is wel degelijk de bedoeling dat we op korte termijn een antwoord kunnen bieden op dat vlak.

We hebben regelmatig overleg met onze Nederlandse collega's. Recent heb ik nog gesproken met minister Dijkgraaf over de Einsteintelecoop. We kunnen dat dus meenemen in het overleg met onze noorderburen.

Het gaat hier inderdaad over onderzoek, vaak in vierjarige doctoraten of projecten. Dat gaat dus over een extra onderzoeker of job.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, u hebt nog niet geantwoord op de vraag rond de reflectie van de universiteiten dat de dalende basisfinanciering van het onderwijs ook weegt op hun onderzoekscapaciteit.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De discussie over de basisfinanciering gaat over de eerste geldstroom. U hebt minister Weyts waarschijnlijk al bevraagd of zult dat nog doen. We vangen inderdaad signalen op, ook nog voor de paasvakantie kwam dit aan bod in de plenaire vergadering. De heer Warnez vroeg toen naar een standpunt en om dat in kaart te brengen. Voor de toekomst lijkt me dat inderdaad een goed idee.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dank u, minister. Ik denk dat het niet alleen een kwestie is van het in kaart te brengen. Er moet gewoon boter bij de vis zijn vanuit het onderwijsbeleid. De dalende basisfinanciering vreet aan de onderzoekscapaciteit. Ik ben bezorgd. Het is deze legislatuur – ik zat hier toen nog niet – zelfs eens letterlijk gebeurd dat minister Crevits vanuit Onderzoek bijkomende middelen heeft voorzien. Ik herinner me niet de exacte context. Ik hoed me voor een systeem waarbij vanuit uw domein extra middelen naar het hoger onderwijs gaan om te compenseren dat minister Weyts minder middelen voorziet. *(Opmerkingen van minister Jo Brouns)*

Dat is mijn lezing. Beide moeten groeien, zowel Onderwijs als Onderzoek. Het omgekeerde zou ook niet goed zijn. Ik doe een warme oproep om met uw collega Weyts overleg te plegen. Als men vanuit Onderzoek de stijgende inflatie gaat

compenseren, moet men dat ook vanuit Onderwijs doen. Anders moet de ene minister de putten van de andere delven. Dat wensen we niet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van het afschaffen van de Vestigingswet voor de bouwsector – 2228 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynne

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Voorzitter, je kunt in deze commissie gezwind van het hoger onderwijs naar de bouwsector springen. Die breedte maakt het zeer boeiend.

Alle gekheid op een stokje, minister, de aanleiding van deze vraag is een bijzonder pijnlijk dossier, waarover u wellicht ook in de pers hebt gelezen, net als ik. Onlangs raakte namelijk bekend dat het parket een onderzoek is gestart naar het plotse faillissement van een omstreden bouwpromotor, na klachten van meerdere gedupeerden. Zij betaalden grote voorschotten, maar bleven achter met een half afgewerkte ruwbouw. De bouwfirma heeft ondertussen het faillissement aangevraagd en de zaakvoerders zelf blijken met de noorderzon te zijn verdwenen. Het zou hier gaan om ongeveer een half miljoen euro schulden bij vele onderaannemers. Het drama voor de klanten is dat ze al hun spaarcenten in het project staken, maar dit is helaas geen alleenstaand geval. De Consumentenombudsdienst kreeg vorig jaar meer dan 14.000 klachten binnen. De meeste daarvan waren gericht tegen aannemers van alle mogelijke werken in en om het huis.

De wetgeving blijkt onvoldoende in staat om dergelijke malafide ondernemingen te weren. Een van de pijnpunten is volgens experts het afschaffen van de zogenaamde Vestigingswet door de vorige Vlaamse Regering, met dezelfde samenstelling als de huidige Vlaamse Regering. Daardoor is het eenvoudiger voor onbetrouwbare aannemers om failliet te gaan en vervolgens een nieuw bedrijf op te richten. Ondernemers moeten immers niet meer bewijzen dat ze over voldoende vakkennis beschikken om een bedrijf op te richten.

De afschaffing van de Vestigingswet ging in twee fasen. Eerst werd die in 2017 voor bepaalde beroepen afgeschaft, en vervolgens, in 2018, volledig. Toenmalig bevoegd minister Muyters stelde: "Een ondernemer moet kunnen ondernemen zonder daarbij gehinderd te worden door allerlei barrières." Vakkennis bleek een barrière.

De Confederatie Bouw, toch niet meteen een socialistische organisatie, stelde daarover nog in 2022: "Sinds de afschaffing van de Vestigingswet heb je geen passend diploma meer nodig, geen bewijs van beroepservaring en hoef je geen examen meer af te leggen bij de Centrale Examencommissie (...). In die zin is vandaag de filter weggevallen die het aantal roekeloze starters beperkte. (...) De Vestigingswet was (...) een vorm van bescherming van de consument. Die is met de afschaffing verloren gegaan."

In 2022 was er ook een Panoreportage over de faillissementfraude. Die maakte duidelijk dat in dit geval liberalisering haaks staat op consumentenbescherming. Ik citeer nogmaals: "Avonturiers zonder kennis van zaken kunnen alle zelfstandige bouwberoepen uitoefenen, met als gevolg meer slechte uitvoeringen en betwistingen achteraf."

Nogmaals, het gaat hier om het aanpakken van cowboys binnen de sector. Er zijn zeer veel goed werkende en consciëntieuze ondernemers in de bouwsector, maar er zijn toch ook wel wat cowboys, die we eruit moeten halen.

Minister, ik kom tot mijn vragen naar aanleiding van dit dossier.

Erkent u dat het afschaffen van de Vestigingswet mee heeft bijgedragen tot de problemen omtrent malafide bouwondernemingen?

Bij het afschaffen van de Vestigingswet stelden juridische experts dat de Vlaamse Regering op zoek zou moeten gaan naar andere manieren om kwaliteit en veiligheid in de bouwsector te garanderen. Welke stappen werden er na het afschaffen van de Vestigingswet inzake de bouwsector ondernomen door de Vlaamse Regering?

Bent u het eens met de Vlaamse Confederatie Bouw (VCB) dat het afschaffen van de Vestigingswet de consumentenbescherming heeft verzwakt?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, dank u wel. Dat thema en die vraag hebben mij inderdaad ook al beziggehouden. Er is intussen ook al een afspraak gemaakt met de twee federaties in de bouwsector om ons eens te buigen over de vraag hoe we de kwaliteit, hoe we onze kwaliteitsvolle ondernemers, nog beter kunnen beschermen. Ik meen niet dat er een een-op-eenrelatie is tussen de afschaffing van de Vestigingswet en de problematiek, want die heeft ook in het verleden altijd bestaan, ook vóór de afschaffing van de Vestigingswet.

Dan is er de verwijzing naar Pano. Het is inderdaad duidelijk dat die reportage praktijken heeft blootgelegd die ingaan tegen alle waarden die alvast ik als beleidsmaker – maar ook anderen, denk ik – wil uitdragen. Betaalbaar en kwaliteitsvol wonen is een basisrecht van elke inwoner van Vlaanderen. De link die de reportage legde tussen de aangehaalde voorbeelden en de vereenvoudiging van de regelgeving inzake de toegang tot het beroep die in de vorige legislatuur werd doorgevoerd, lijkt me wat te kort door de bocht. De meeste voorbeelden van wanpraktijken die in de reportage worden aangehaald, dateren van voor de vereenvoudigingsoefening die in 2018 is afgerond. Het voorbeeld van die ondernemer die in de voorbije 25 jaar 21 maal failliet ging, is daar een duidelijk voorbeeld van.

Als de reportage dus één ding bewijst, is het wel dat de regelgeving inzake toegang tot het beroep dit soort wanpraktijken ook nooit heeft kunnen verhinderen, zoals ook al correct verwoord stond in de reguleringssimpactanalyse van VLAIO (Agentschap Innoveren en Ondernemen) die de vereenvoudigingsoperatie en het beslissingsproces in de schoot van de regering vergezelde. Ook de situatie in Roeselare is een type situatie die helaas ook voorkwam vóór deze vereenvoudigingsoperatie. Nu de Vestigingswet is afgeschaft, komen die situaties niet meer voor dan vroeger.

Daarmee wil ik zeker niet zeggen dat dit geen aandachtspunt is, maar de wijze waarop hier verwezen wordt naar de Vestigingswet is toch wel te makkelijk, en ook niet correct.

Ik verwijs in eerste instantie dan ook naar andere regelgeving op het federale niveau, zoals de wetgeving op de consumentenbescherming, de wetgeving met betrekking tot de technische normeringen en de handhaving ervan, en de bepalingen van de faillissementswetgeving. Het betreft federale regelgeving die veel beter geschikt is om op te treden tegen malafide bouwondernemingen. Wat mij betreft is het wel heel duidelijk dat daar de nultolerantie geldt. Ik denk ook wel dat het een hogere prioriteit mag krijgen in het vervolgingsbeleid van onze parketten, want daar zitten inderdaad vaak systemen achter.

In tweede instantie breng ik even ter herinnering dat de herziening van de vestigingsreglementering nodig is geweest op basis van de Europese Richtlijn die op 18 januari 2016 in werking trad. Ik denk dat andere regio's waar daar nog niks mee is gebeurd, de confrontatie met Europa zullen moeten aangaan. De doelstelling van de Europese Richtlijn betreffende de beroepskwalificaties is de mobiliteit binnen Europa te verhogen, en ervoor te zorgen dat de EU-onderdaan die zich in een andere lidstaat wenst te vestigen, of er diensten wenst te verrichten, niet gediscrimineerd wordt. De belangrijkste impact en discriminatie bleek voort te vloeien uit de erkenning van de beroepskwalificaties bij de vestiging, de vrije dienstverrichting en de gedeeltelijke toegang.

Deze richtlijn creëerde dan ook een eenvoudige toegang tot het beroep in Vlaanderen voor buitenlandse ondernemers, soms eenvoudiger dan voor de Vlaamse. Bijvoorbeeld voor de ondernemers uit landen waar de toegang tot beroep niet georganiseerd wordt. Ik verwijs daarmee naar landen waarmee wij ons altijd willen vergelijken, zowel als het op economisch of innovatiebeleid aankomt – zoals Zwitserland, Zweden, Noorwegen, Nederland, Luxemburg of Finland – die geen of nauwelijks toegang tot beroep organiseren in de bouw. Ook landen als Roemenië of Bulgarije organiseren dit niet.

Binnen de Europese vrije markt wil dat zeggen dat de daar actieve bouwondernemers ook in Vlaanderen actief kunnen zijn. Ook verwijs ik naar de landen-specifieke aanbevelingen voor België die de Europese Commissie in het Europees semester opnam in 2019. Europa spoorde toen duidelijk aan om zoveel mogelijk de restricties af te schaffen die het ondernemerschap kunnen belemmeren. In dit kader werd ook de Vestigingswet in Vlaanderen afgeschaft.

Enkel objectieven van algemeen belang, die alleen door de reglementering van het beroep kunnen worden gegarandeerd, en waarvoor geen alternatieven zijn, kunnen worden behouden als voorwaarden tot reglementering van het desbetreffende beroep. Dit is het zogenaamde proportionaliteitsgegeven. De Vlaamse Regering was, en is, van oordeel dat geen degelijke dergelijke objectieven beschikbaar waren om een aanvullende toegangsvereiste tot het beroep op te leggen.

De afschaffing van de Vestigingswet heeft niet geleid tot meer problemen met malafide bouwondernemingen. We hebben recent nog overleg gehad met het Vlaams Bouwoverlegcomité (VBOC), en toen kwam dat ook nog niet aan bod. Enkele weken later zaten we dus helaas met de situatie in Roeselare. Zoals gezegd is er federale regelgeving die deze kwade trouw beter kan aanpakken en bestrijden. Het behoud van de Vestigingswet zou – verwijzend naar de eerdergenoemde richtlijn – het ondernemerschap in Vlaanderen belemmerd hebben. De Vlaamse consument, de Vlaamse bouwbedrijven en handelaars zouden – in het geval van behoud van de Vestigingswet – verliezen ten opzichte van bijvoorbeeld Nederlandse collega's.

In derde instantie wijs ik erop dat er duidelijk ook knelpunten verbonden waren aan de vestigingswetgeving zelf. De vestigingswetgeving volgde de sterk evoluerende markt en innovaties binnen de bouwsector onvoldoende, waardoor sommige activiteiten sowieso de facto niet meer gereglementeerd waren. Hierdoor ontstonden soms ook erg onduidelijke situaties. Zo was het bijvoorbeeld onduidelijk aan welke regelgeving een klusjesman moest voldoen. Ook de bouwpromotor viel niet onder de Vestigingswet. Overigens was het voldoende om op één van de activiteiten die behoren tot de cluster bekwaamheid aan te tonen, om voor heel de cluster het attest te krijgen. Een ondernemer die de beroepsbekwaamheid dus bewees om voorzieningen voor het opvangen en afvoeren van regenwater te installeren, mocht een volledig dak plaatsen.

Zoals we ook in de vermelde Panoreportage duidelijk konden zien, bepaalden de vestigingsvoorwaarden enkel de startpositie van de ondernemer. Ze verzekerden

nooit de kwaliteit van dienstverlening op de lange termijn. In de vestigingswetgeving werd geen continuïteit van bijscholing voorzien en vereist.

En om af te sluiten, bleek ook de handhaving gebrekkig en niet eenvoudig, al was het maar omdat de verouderde vestigingswetgeving soms conflicterend bleek met andere regelgevingen. Zoals gezegd staan in de regelgevingsimpactanalyse (RIA) voor de bouwsector uitgebreid een aantal regelgevingen opgesomd die vanuit oogpunt technische normering of consumentenbescherming het bouwberoep mee reguleren.

Wij hebben, zoals destijds aangekondigd, ingezet op het levenslang leren. Want enerzijds is het rond de start of de toegang tot het beroep dat er zorgen zijn, maar ik denk dat het minstens zo belangrijk is om ook aan opvolging te doen, zeker voor die starters, de ondernemers in de bouw. Een van de structurele zwaktes van de vestigingswetgeving was het feit dat het enkel de start bepaalt. Door in te zetten op levenslang leren en daar een volwaardig aanbod op maat voor uit te werken, spelen we in op deze structurele zwakte.

Zoals u weet, hebben we hier gehoor aan gegeven via het contract ondernemerschap waar het netwerk voor innovatieversnelling in de bouw – samen met de federaties Embuild en de Bouwunie – in actief is, via de opleidingen van Syntra en via de opleidingen die in de markt gezet worden via VDAB. Daarnaast kunnen ze voor hun bijscholingsnoden beroep doen op de kmo-portefeuille.

Ik vind het belangrijk om aan te geven dat ik in overleg ga met de sector. Ik weet dat de sector ook vasthoudt en heel sterk gelooft in de Vestigingswet als een soort toegangspoort, minimale vereisten die kunnen worden getoetst. Er was dan de suggestie van het label, maar een label heeft ook maar zin in de mate dat het echt gedragen wordt door de sector. Dat is dus voor mij iets wat bespreekbaar is. Intussen zijn er er verschillende die zich gemeld hebben met allerlei goede ideeën rond websites en dergelijke. Ik laat dat dus ook wel het voorwerp zijn van het overleg met hen. Ik vind het belangrijk dat we tot een gedragen voorstel komen om die betere bescherming van onze kwaliteitsvolle ondernemers te kunnen voorzien.

Als conclusie kan ik stellen dat, zoals ik al heb toegelicht, ik het niet eens ben met de stelling dat de afschaffing van de Vestigingswet de consumentenbescherming verder heeft verzwakt, maar ik deel absoluut de bekommernis van de sector dat we kwaliteitsvol vakmanschap in de bouwsector beter moeten bevorderen. Dit moet ook meer vertrouwen geven bij consumenten, wat dringend nodig is. Degenen die malafide intenties hebben, die ga je ook niet met die Vestigingswet tegenhouden. We moeten daar ook veel krachtadiger tegen optreden op federaal niveau. Ik denk dat die boodschap ook daar in het parlement is gegeven, want dat komt zowel de eerlijke concurrentie van de goedaardige, hardwerkende Vlaamse bouwondernemingen ten goede, als uiteraard de consument.

We gaan dus in overleg, dat is gepland, om te bekijken hoe we daar verder op kunnen werken. Inderdaad, dat kwaliteitslabel zou een piste kunnen zijn. Ik herhaal nogmaals wel dat ik het veel belangrijker vind dat er een gedragen oplossing of voorstel uit de bus komt. Daarbij is het ook erg belangrijk dat het gaat over maatregelen die de Europese regelgeving respecteren, en vooral zeer breed gedragen worden.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid antwoord. Ik denk dat niemand stelt dat de oude Vestigingswet heilig of zaligmakend was, dat dat een absolute zaak was waarmee alles opgelost was. Nu, ik heb wel al vaker gemerkt dat wanneer er onder het motto van administratieve vereenvoudiging

zaken geschrapt worden, ik soms de reflex mis van: oké, iets werkte niet optimaal, met het afschaffen maken we het dan beter. U zegt in uw lezing dat het de consumentenbescherming niet verzwakt heeft, maar het heeft die volgens mij ook niet verbeterd. Wanneer we om administratieve redenen een ingreep doen en bepaalde zaken afschaffen, moet er ook echt gekeken worden of we dan tezelfdertijd de consumentenrechten niet kunnen versterken.

Ik verwijs ook naar een eerdere discussie in een totaal ander dossier. U herinnert zich misschien nog de leurkaart, waar het ook niet meteen heel helder was wat het alternatief was waarmee de consument gediend is. Minister, hoe staat u tegenover het idee van een soort van consumentencheck bij administratieve vereenvoudiging, waarbij, wanneer we wetgevend werk doen wegens administratieve vereenvoudiging, ook expliciet de consumentenbescherming nagegaan wordt, hetzij vanuit uw administratie, hetzij door een andere instantie? Ik heb toch echt in verschillende dossiers het gevoel dat we allemaal voor administratieve vereenvoudiging zijn, maar wordt er ook expliciet gecheckt of de consumentenrechten daarmee versterkt – en niet alleen minder verzwakt – worden? Want we moeten elk wetgevend initiatief gebruiken om de consumentenbescherming te versterken.

Ten slotte, het overleg met de sector is essentieel. U zegt het terecht: de sector is vragende partij voor de Vestigingswet, maar bij uitblijven daarvan is het toch wel belangrijk dat er een heel sterk beschermend kader komt en een label is daar zeker een element van. Ik kijk uit naar het overleg met de sector.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Collega Verbeugt, het is inderdaad een interessant debat dat we hier in de commissie al een aantal keren gevoerd hebben, zijnde ook met voormalig minister van Werk Hilde Crevits, onder andere over de barbiers en de kappers, enzovoort. De voornaamste reden was die Europese richtlijn waarbij wij zeggen – en de voormalige regering toen gezegd heeft – dat we niet strenger zullen zijn voor de Vlaming dan dat we gaan zijn voor de EU-onderdanen. Ik denk dat dat een correcte houding was, maar inderdaad is het wel zeer belangrijk dat de kwaliteit gegarandeerd wordt en dat ook de sector daar natuurlijk zijn rol in speelt.

Toenmalig minister Crevits had toen ook al stappen genomen, inderdaad om met de sectoren te overleggen. Wij hebben toen ook gevraagd op welke manier dat in de sectorconvenanten verder opgenomen zou worden. Ik denk dat de vraag niet enkel en alleen geldt bij overleg richting de bouwsector, ook een aantal andere sectoren zijn daar vragende partij voor, waarbij, minister, natuurlijk niet alles top-down geregeld kan worden vanuit uw kabinet of door u als minister, maar waarbij de verantwoordelijkheid van de sector zelf ook zeer belangrijk is, om met hen te bekijken wat haalbaar is en wat niet. Minister, dat kwaliteitslabel kwam toen al aan bod. Dat dateert al van een eindje geleden.

Welke verdere stappen zijn er ondertussen genomen? Het is een heel moeilijke discussie, het is niet zo eenvoudig op te lossen, dus begrijp me niet verkeerd, maar zijn er daar nu vorderingen in? Of blijven we eigenlijk ter plaatste trappelen omdat we niet echt een oplossing zien? En misschien zit de sector ook met de handen in het haar? Mijn vragen zijn voornamelijk: zetten we daarin stappen vooruit en zult u het ook in overweging nemen om met de andere sectoren daarover van gedachten te wisselen?

Robrecht Bothuyn (cd&v): Ik sluit me kort aan. De uitdaging om kwaliteitsvol ondernemerschap mogelijk te maken heeft twee kanten. Eerst is er een technisch-inhoudelijke kant. Als men in zee gaat met een aannemer of schrijnwerker, hoop je dat die goed werk zal leveren. Hetzelfde geldt voor kappers en barbiers. Belangrijk voor het overleven van een zaak is een zekere kennis. Ik ben deze week

speciaal naar de kapper geweest om de kwaliteit te checken. (*Opmerkingen van Alex Ronse*)

Ik heb deze morgen gelezen in een interview met een burgemeester uit mijn streek dat ik helemaal verkeerd bezig ben. Ik ga al heel mijn leven naar dezelfde kapper. Zij ging consequent om de twee weken naar een andere kapper in haar gemeente om ervoor te zorgen dat iedereen gelukkig is. Dit geheel terzijde.

Minister, naast de vaktechnische kwaliteit van het ondernemerschap is ook de economische kwaliteit bijzonder belangrijk. Ik herinner me de discussie bij de afschaffing van de Vestigingswet. Het was de bedoeling om te kijken met de onderwijsverstrekkers of zij de kwaliteit van ondernemen en economische kennis zouden gaan versterken, zeker in de richtingen die zelfstandige ondernemers opleiden, zoals de bouwsector of kappers en barbiers. Die twee aspecten versterken elkaar trouwens. Misschien is ook hier overleg met uw collega van Onderwijs nuttig en nodig om ervoor te zorgen dat we niet alleen goede bouwvakkers of schrijnwerkers krijgen, maar ook goede ondernemers die kunnen rekenen en tellen zoals het hoort.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: In 2018 is in 36 sectoren die wetgeving afgeschaft. Er zijn relatief weinig of zelfs geen problemen in al die andere sectoren. Het is niet allemaal vergelijkbaar natuurlijk. Een keer een fout kapsel is pech, maar dan ga je de volgende keer naar een andere kapper. (*Opmerkingen van Maaïke De Vreese*)

Goed, met de zelfregulering, reviews en kwaliteitsbeoordelingen ... Ik ben recent nog door de Belgische frituristen uitgenodigd. Ze hebben een eigen label uitgewerkt. De problematiek in de bouw is vaak anders dan in andere sectoren. De idee van een consumentencheck is oké. Als je vandaag bepaalde regelgevende initiatieven neemt, is het de gewoonte om de impact van het beleid, via een RIA en andere toetsen, te meten. Er is zeker iets voor te zeggen. We gaan dat wat mij betreft bespreken tijdens het overleg met de sector. We kunnen zien of dat een onderdeel kan zijn van zo'n label. De consumentencheck is een goed idee voor zover we daar bevoegd voor zijn, want consumentenbescherming is een federale bevoegdheid. Het spreekt voor zich, als we een beslissing of wetgevend initiatief nemen, dat we de impact toetsen.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, ik ben het eens met verschillende zaken. U neemt me de woorden uit de mond. Een slecht kapsel is iets anders dan een slecht huis. Met een slechte knipbeurt moet je een maand op je tanden bijten, maar wat in Roeselare gebeurd is, is bijzonder pijnlijk en heeft een levenslange impact.

Dat is een element. Ik ben het eens met de voorzitter dat er iets moet staan tegenover de afschaffing van de Vestigingswet – en dat is ook wat de experts zeggen. Het versterken van de kennis, vaktechnisch en qua ondernemerschap, had volgens mij wat hoger op de agenda mogen komen. Ik heb de indruk, behalve het engagement van levenslang leren en zelfregulering van de sector, dat een dynamische aanpak wel mocht. Wie in een bepaald beroep stapt, moet voldoende kennis hebben. Dat effect zien we wel door de afschaffing van de Vestigingswet: in de bouwsector zijn er veel meer starters maar ook meer uitval. De sector lijkt zeer aantrekkelijk om allerlei redenen, maar blijkt toch veel complexer eens men bezig is. Helaas zijn dan vaak veel mensen de dupe.

De consumentencheck kadert niet alleen binnen de labels, er moet een bredere reflectie zijn die we in dit parlement bespreken. Consumentenzaken is geen Vlaamse bevoegdheid, maar – de collega's van de N-VA zullen blij zijn dat ik het

zeg – ik vind het op Vlaams niveau toch ook wel belangrijk. We moeten dat niet alleen aan het federale niveau overlaten. Dat zou ook niet werken. We moeten niet aan de federale overheid gaan vragen of iets in lijn is met de consumentenrechten. Als we zelf regelgeving aanpassen, moeten we ook checken wat de impact is op de consumentenrechten. Ik zal daar zelf ook initiatieven rond onderzoeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de initiatieven met betrekking tot de migratiefraude met de procedure gecombineerde vergunningen – 1988 (2022-2023)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het onderzoek met betrekking tot mogelijke fraude met gecombineerde vergunningen – 2216 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, collega's, op 2 maart hielden wij onze hoorzitting in verband met de vermoedelijke fraude met gecombineerde vergunningen. Dat gaat over de dossiers die kenbaar werden gemaakt door de Turkse ambassade en de Marokkaanse ambassade. Er bleken 645 geblokkeerde dossiers te zijn, waarnaar uw administratie dan verder onderzoek heeft gedaan. Een extra duizend dossiers werden doorgegeven door het consulaat in Istanboel om verder te worden bekeken. Dat waren dossiers waarbij de vergunning al was afgeleverd. De Vlaamse Dienst Economische Migratie heeft heel wat werk geleverd om die checks te doen. De administratie, de Dienst Economische Migratie, al dan niet met iemand van uw kabinet – dat weet ik niet – is naar Istanboel gegaan om daar te bekijken op welke manier er samenwerking kan zijn. Ik vermoed ook dat daar toch is gevraagd wat de reden was voor het nog eens doorsturen van al die dossiers, want daar was toch heel wat onduidelijkheid over. Wij hebben hier vanuit het parlement een doorlichting door het Rekenhof gevraagd, waarbij men heel die procedure onder de loep zou nemen en ook zou bekijken op welke manier de samenwerking tussen de bevoegde Vlaamse en federale diensten kan worden verbeterd. Ik denk dat het toch goed is om een stand van zaken over die dossiers te krijgen. Vandaar mijn vragen.

Kunt u een toelichting geven over de jongste stand van zaken omtrent de controle van die duizend extra dossiers? Hoeveel dossiers werden er definitief gescreend? Hoeveel knipperlichtdossiers zijn er geregistreerd, en welke gevolgen werden daaraan gegeven?

Hoeveel arbeidsvergunningen werden er ingetrokken? Hoeveel arbeidsvergunningen en bedrijven worden nog ex ante extra gecontroleerd? Hoeveel controles gebeuren er aan de hand van werkelijke controles op het terrein? Welke bedrijven worden dus extra gecontroleerd?

In hoeveel dossiers werd er doorgezonden naar het parket en gerechtelijk vervolgd?

In hoeveel van die dossiers is er gebleken dat die personen voorafgaand al andere procedures hadden opgestart, bijvoorbeeld voor humanitaire visa en gezinshereniging?

Er is een extra vraag die ik niet had opgenomen, maar aangezien dat me enorm interesseert, zal ik ze toch stellen. Is bij die duizend dossiers ook gecontroleerd waar die mensen op dit moment verblijven? Heeft men daar een zicht op? Zijn die geregistreerd bij een gemeente of niet?

Wanneer heeft de Dienst Economische Migratie naar de consulaire post in Istanboel gereisd? Kunt u dat bezoek verder toelichten? Hoe verliep dat overleg en welke conclusies werden er getrokken? Welke afspraken werden er gemaakt om de werking tussen de diverse diensten te verbeteren, en welke engagementen werden dan ook vastgelegd?

Robrecht Bothuyn (cd&v): Ik sluit me daar graag bij aan. Minister, wij hebben inderdaad sinds 2019 een systeem van gecombineerde vergunningen. Op zich was dat een mooi voorbeeld van samenwerkingsfederalisme om een sluitstuk te bieden aan ons arbeidsmarktbeleid. Uiteraard moeten we in eerste instantie onze eigen arbeidsreserve aanspreken. Dan moeten we richting Wallonië en Brussel kijken, en dan naar de buurlanden. Als het dan uiteindelijk niet lukt om de knelpuntvacatures in te vullen, moeten we verder kijken. Toen dit in 2019 werd vormgegeven, was iedereen daar blij mee, denk ik. Vorige week werd er in de pers nog eens opgeroepen om de noodzaak van economische migratie – ik weet niet meer welke sector het juist was – op de Vlaamse arbeidsmarkt draaiende te houden. Op zich is dit dus eigenlijk een belangrijk instrument.

Er zijn echter inderdaad een aantal problemen opgedoken. Ook de hoorzitting bracht niet altijd evenveel duidelijkheid. Zo bleek onder andere dat de leidinggevende van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) niet op de hoogte was van de operationele samenwerking tussen zijn diensten en de Vlaamse diensten. Zoals collega De Vreese perfect samenvatte, waren er op een aantal momenten dossiers die geblokkeerd bleken te zijn en werd er afgereisd naar Turkije om dat te gaan controleren. Wij hebben ondertussen ook het Rekenhof ingeschakeld, maar het is belangrijk dat we niet talmen en proberen de problemen uit te klaren en het systeem weer vlot te krijgen op een manier die fraude zo goed mogelijk uitsluit. Ondertussen bereiken ons immers bijna dagelijks nog signalen van bonafide werkgevers, of toch werkgevers die zeggen bonafide te zijn, en werknemers die wachten op een deblokkering van het systeem.

Vandaar dus de vragen.

Zoals collega De Vreese al vroeg, kunt u een stand van zaken geven wat de afgeleverde vergunningen betreft? Hoeveel zijn er ondertussen gedeblokkeerd? Hoeveel zijn er nog in onderzoek? Hoeveel van de oorspronkelijk geblokkeerde vergunningen blijken achteraf mogelijk het gevolg van frauduleuze aanvragen te zijn?

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het optimaliseren van de samenwerking tussen de betrokken diensten? Wat leverde het overleg tussen de betrokken leidinggevenden concreet op?

Wat is het resultaat van de missie naar Turkije? Ik heb gezien dat het kabinet niet mee mocht, maar de administratie is dan toch geweest.

Hoe wilt u verder de aflevering van gecombineerde vergunningen veilig en vlot laten verlopen? Welke initiatieven plant u in dezen?

Hoe ver staat het met de implementatie van het Gatekeeperproject?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De Dienst Economische Migratie en de Vlaamse Sociale Inspectie zijn van 3 tot 6 april in Istanbul geweest om op het consulaat-generaal

de geblokkeerde dossiers te bespreken. Ook een vertegenwoordiger van de Dienst Vreemdelingenzaken was hierbij aanwezig.

Het doel van de missie was tweeledig. Ten eerste was er het deblokkeren van de visadossiers. De beslissing over deze dossiers gebeurde bij consensus door de drie aanwezige partijen. Straks gaan we ook dieper in op de resultaten. U zult begrijpen dat voor sommige dossiers ook verder onderzoek nodig was, dat nog volop loopt. Een tweede doelstelling was informatie-uitwisseling over procedures, praktijken en actuele migratierisico's vanuit Turkije om het vertrouwen en de dialoog tussen de verschillende overheden te herstellen. Tot slot werden eerste afspraken gemaakt voor toekomstige samenwerking.

Zoals op 16 maart in deze commissie meegedeeld, hebben de leidend ambtenaren van DVZ en Werk en Sociale Economie (WSE), de heer Roosemont en de heer Vanderpoorten, een gesprek gehad op diezelfde 16 maart. Dit was een constructief overleg. Zoals toen ook meegegeven, wordt op operationeel niveau maandelijks samengezeten in functie van de aanpak van knelpunt dossiers. Dit was zo, dit is zo en dit zal ook zo blijven. De frequentie kan uiteraard in tijden van acute vragen verder worden opgedreven. Qua mogelijke verbeterpunten kijken we dus ook uit naar het rapport dat jullie ook besteld hebben.

Op basis van de ervaringen van de afgelopen periode maak ik op korte termijn ook werk van een actieplan om de procedures nog verder te verfijnen. Zo hebben mijn diensten tijdens de missie naar Istanbul aangegeven dat zij niet altijd op de hoogte zijn van verontrustende info die de buitenlandse post heeft. Het zijn immers onze consulaten en onze ambassades die onze ogen en oren in het buitenland zijn. Wanneer de post over bezwarende informatie beschikt, moet deze kunnen worden gedeeld met ons, zodat wij rekening kunnen houden met die info bij de behandeling van het dossier. Dit is nu te lang niet het geval geweest, met een blokkage tot gevolg. Daarom dat het zo belangrijk is dat elke partner, dus ook de diplomatieke posten, aansluiten op het uniek loket 'Working in Belgium' dat voor dit jaar voorzien is.

Het onderzoek in Istanbul beperkt zich tot de 654 geblokkeerde visadossiers. De duizend extra dossiers die door de post opgelijst werden, betreffen goedgekeurde visadossiers waarvan een groot deel reeds naar België afgereisd is en effectief aan het werk is. De Vlaamse Sociale Inspectie heeft een zeer hoge effectieve tewerkstellingsgraad vastgesteld van Turkse onderdanen die in 2022 naar Vlaanderen afreisden om er te werken, 94 procent. Deze groep vormt geen voorwerp van de blokkering. Dit werd ook door het consulaat-generaal uitdrukkelijk bevestigd.

Ik bezorg jullie de meest recente stand van zaken van zowel het eigen onderzoek op Vlaams niveau als op basis van de missie naar Istanbul. Op basis van eigen onderzoek van mijn diensten naar aanleiding van de blokkering werden 39 dossiers ingetrokken op basis van de bijkomende Borealischeck, zoals we die noemen. Dertig dossiers werden verder onderzocht door de Vlaamse Sociale Inspectie. Een aantal van die dossiers werd vrijgegeven, een aantal toelatingen zal worden ingetrokken zodra het inspectieonderzoek afgerond is. De definitieve resultaten zullen er tegen het einde van de maand zijn. Voor de volledigheid dient te worden meegegeven dat mijn diensten ook al 47 dossiers die voorkwamen op de lijst, eerder introkken, bijvoorbeeld omdat de werkgever meldde af te zien van de tewerkstelling.

Op basis van de informatie die mijn diensten bijkomend verkregen in Istanbul, werden 47 lijnen, concreet 47 werknemers, goed voor veertig werkgevers, aangeduid als verder op te volgen door het Vlaamse gewest. Voor 33 werknemers bij 29 werkgevers wordt nog een bijkomende check voorzien. Indien zij die controle doorstaan, worden de dossiers vrijgegeven, indien niet wordt hun aanvraag

geweigerd. Op basis van bijkomende info verkregen in Istanbul is beslist om voor 14 werknemers bij 11 werkgevers de aanvragen te weigeren.

Daarnaast werd een aantal dossiers on hold gezet op basis van persoonsgebonden redenen van de kandidaat-werknemer. Deze dossiers, een twintigtal – dat moet nog bevestigd door het federale niveau –, worden door DVZ verder bekeken in functie van een mogelijke intrekking van de toegang tot het grondgebied. Wat specifiek tussenpersonen betreft die namens een bedrijf een aanvraag tot het verkrijgen van een toelating tot arbeid bij ons indienen, moeten we ervoor zorgen dat werkgevers die te goeder trouw zijn en waarvoor de aanvraag correct werd ingediend, de toelating tot arbeid kan worden afgeleverd. Ook dat gaan we grondig na. 107 dossiers betroffen aanvragen van tussenpersonen.

Tot op vandaag heb ik, zelfs na de strengere controles via de Borealischeck, waarbij Companyweb wordt geconsulteerd, geen elementen om van grootschalige en georganiseerde fraude te kunnen spreken. Wel moeten we migratierisico's streng tegen het licht houden. Zoals daarnet ook gezegd, maak ik op korte termijn werk van een actieplan om het migratierisico zo klein mogelijk te houden. Dat is in het belang van de werknemer, de Vlaamse economie en komt de kwaliteit van ons economisch migratiemodel ten goede.

Onze arbeidsmarkt is nog verder veranderd sinds de invoering van de single permit in 2018. De krapte is nog nijpender geworden, waardoor we naast hooggeschoolden ook midden- en kortgeschoolden broodnodig hebben om onze economie draaiende te doen houden. Het aantrekken van midden- en kortgeschoolden is nu eenmaal fraudegevoeliger dan voor hooggeschoolden. Daarom neem ik dus ook een aantal maatregelen om ervoor te zorgen dat de juiste mensen, aan correcte lonen en in correcte omstandigheden, onze economie komen versterken. Zo zullen arbeidskaarten geweigerd kunnen worden wanneer de financieel-economische draagkracht van de werkgever onvoldoende is aangetoond om de binnenkomst van extra werknemers te verantwoorden, of wanneer de werkgever openstaande schulden heeft bij de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) of de fiscus. Ook voor pas opgerichte bedrijven zal het moeilijker worden om buitenlandse werknemers aan te werven. Zij zullen vooraf resultaten en concrete doelstellingen moeten voorleggen.

Zoals u weet, werd daarnaast ook de Vlaamse Sociale Inspectie versterkt, en wordt ze nog verder versterkt om misdrijven op te sporen. Ook maak ik werk van het informeren van economisch migranten over hun rechten en plichten. Het Gatekeeper-project, waarnaar hier ook al vaak verwezen is, is een belangrijke sleutel bij de inschatting van werkgevers. Het systeem bestaat uit een set aan knipperlichten die informatie genereren over potentiële risico's. Graydon, dat het project gegund kreeg, en de controlekamer zijn die knipperlichten momenteel aan het finetunen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Dank, minister, voor uw uitgebreide antwoord. U zegt dat er in totaal inderdaad 39 ingetrokken zijn, dat er dertig verder worden onderzocht en dat 47 dossiers zullen worden ingetrokken. Aan hoeveel dossiers zitten we nu van die 645 waarbij er sprake is van een intrekking? Het is toch belangrijk om te weten wat het aandeel dan is van dossiers waar er eigenlijk een toekenning is gebeurd, maar waar er grote vragen of toch problemen bij waren, zelfs voldoende basis om in te gaan op die intrekking.

Ten tweede, jullie zijn naar Istanbul gegaan. Er wordt gesproken over een aantal dat daar ter plaatse ingetrokken is vanwege migratierisico en er werd gezegd dat we dat inderdaad sneller tegen het licht moeten houden. Ik denk dat dat absoluut zo is. Ik had dat in mijn vorige tussenkomsten ook al gevraagd. Dat behoort ook wel tot onze uitgebreide bevoegdheid om ervoor te zorgen dat onze procedure niet

misbruikt wordt om andere procedures, die misschien strenger zijn, te gaan omzeilen.

Maar welk migratierisico kunt u benoemen? Van welk migratierisico is hier sprake? Was dat inderdaad het gebruik van onze procedure om de gezinshereniging te omzeilen? Gaat dat over die dossiers waar er al sprake was van een eerste poging om gezinshereniging te krijgen in Duitsland?

Verder interesseert het mij ook om te weten of in het geval van die duizend andere dossiers onze procedure misbruikt is en of we daar zicht op hebben. Ik denk dat het zeer belangrijk is om inderdaad die mensen hun rechten en plichten te laten kennen.

Dan heb ik nog een bijkomende vraag, die gisteren ook voor een deel aan bod kwam tijdens de plenaire. Er komt een interministerieel overleg over migratie. Daar staat onder andere ook arbeidsmigratie op de agenda. Dat is inderdaad ook deels een bevoegdheid die bij minister Somers ligt, omdat op dat vlak in feite vanuit het federale niveau gepleit wordt voor een verplichte inburgering van alle arbeidsmigranten. Dat is zo in de pers verschenen bij monde van staatssecretaris Nicole De Moor. Daar stel ik me toch vragen over.

Ik denk dat die verplichte inburgering zeer interessant is als we spreken over profielen die via proefprojecten naar hier komen – dat kunnen we misschien later met de sectoren organiseren –, die bijvoorbeeld naar hier komen om in de zorg te gaan werken of in de bouw te gaan werken, maar eigenlijk met het doel om hier veel langer te verblijven. Ik denk dat dat wel iets is wat we verder moeten onderzoeken om hier verder op in te zetten. Minister Somers ging daarvoor ook contact opnemen om inderdaad te kijken naar integratie en voornamelijk inburgering in het land van herkomst.

Robrecht Bothuyn (cd&v): Ik wil misschien nog inpikken op die verplichte inburgering. Het lijkt mij interessant, minister, dat we in kaart proberen te brengen hoe lang mensen die via de procedure van economische migratie – die ondertussen sinds 2019 bestaat zoals ze nu bestaat – hier effectief verblijven. Ik hoor dat er vorig jaar een tewerkstellingscheck is gedaan van mensen uit Turkije. We zitten dan op 94 procent, en op zich is dat dus positief. We weten dus dat ze werken zoals ze horen te werken. Wellicht zijn er nog een aantal die dan met ziekte of andere problemen in hun tewerkstellingssituatie worden geconfronteerd, wat het kleine percentage dat niet effectief aan het werk is, kan verklaren. Maar het lijkt mij ook interessant om de situatie van alle mensen die sinds 2019 op deze manier in Vlaanderen aan het werk zijn gegaan, in kaart te brengen, hoe lang men dan effectief hier heeft verbleven.

Ik denk dat zo'n inburgering, zij het op een lichte manier, weldegelijk heel nuttig kan zijn. Misschien kan het zelfs nuttiger zijn dan sommige taalvereisten in het hoger onderwijs bijvoorbeeld, waarover in dit huis ook af en toe discussie bestaat en ontstaat. Ik denk dat dat debat zeker moet worden gevoerd, en dat we dat het best doen op basis van gegevens van de positie van de arbeidsmigranten die sinds 2019 in het kader van deze procedure naar hier zijn gekomen.

Dan ga ik over naar wat u zegt over de samenwerking tussen de federale en de Vlaamse diensten. Als ik het dus goed begrijp, is elke dienst bereid om dit jaar nog via het uniek loket te gaan werken. Zit daar een timing op? Want dit jaar duurt wel nog een zeven- of achtmaal maanden, en hoe sneller men die omschakeling kan maken om met dat unieke platform te gaan werken, hoe sneller we ook zeker zijn dat we fraude of eventuele problemen kunnen vermijden. Het zou dus mooi zijn, mocht dat zo snel mogelijk gebeuren.

Wat voor mij heel belangrijk lijkt te zijn, is uw conclusie uit het onderzoek en uit het bezoek aan Turkije, namelijk dat er geen sprake is van grootschalige of

georganiseerde fraude. Dat is toch wel een belangrijk signaal als het gaat over het vertrouwen dat we kunnen hebben in de gecombineerde vergunningen, en de procedures rond economische migratie die we hier in dit parlement hebben gecreëerd in 2019.

U kondigt een actieplan aan voor de verfijning van de procedures. Wat is daar de timing van? Wie wilt u daarbij betrekken? Zijn dat de diensten die we hier op de hoorzitting hebben gezien, of ziet u nog andere instanties die u bij uw actieplan wilt gaan betrekken? Het lijkt mij bijvoorbeeld nuttig om met een aantal sectororganisaties overleg te plegen over dat actieplan. We weten in welke sectoren er voornamelijk van economische migratie gebruik wordt gemaakt, zodat we hen ook daarbij gaan betrekken om minstens de juiste informatie de wereld in te sturen.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, bedankt voor uw antwoord. Bedankt ook aan de collega's om dit op de agenda te plaatsen.

Ik moet zeggen, minister, dat het misschien toch goed zou zijn om de cijfers wat helderder te brengen. Ik heb heel wat cijfers gehoord, maar als ik het goed heb geïnterpreteerd, zijn er dus toch al 47 dossiers ingetrokken, of zullen die worden ingetrokken. Ik herinner mij de hoorzitting, waarbij de Vlaamse diensten zeiden dat zij op het moment van de hoorzitting geen enkele aanleiding zagen om te concluderen dat er dossiers waren die onterecht waren toegekend. Ik herinner mij nog vrij goed dat men dat zei, omdat dat toch haaks stond op de analyse van de federale dienst, die zei dat zij zich zorgen maakte.

Er zijn dus toch bijna vijftig dossiers waarvan we nadien moeten vaststellen dat ze niet vergund hadden moeten worden of beter ingetrokken hadden kunnen worden. De nogal harde stelling dat jullie het zeker zijn, dat alles in orde is, en dat jullie er op dit moment van overtuigd zijn dat de juiste inschatting werd gemaakt, leidt dat aantal van die intrekking dan tot een andere conclusie? Wat is dan de aanleiding van die intrekking? Leidt dat tot een reflectie over de procedure, aan Vlaamse zijde, dat jullie dingen hebben gemist, dat jullie dingen niet goed hebben gezien en de controle hebben moeten versterken? Zijn er al conclusies op basis van de dossiers die men nu reeds heeft, dat onze procedure niet sluitend is? Zijn dat zaken die u al in kaart kunt brengen?

Een tweede element – want ik wil natuurlijk met mijn beperkte tijd toch een paar zaken uitlichten – is dat u zegt dat jullie de procedure tegen het licht zullen houden. Ik heb gelezen dat uw federale collega ook heeft aangegeven de arbeidsmigratie, in het kader van de interministeriële conferentie, tegen het licht te zullen houden. Wat hier essentieel is – dat zijn toch woorden die ik blijf onthouden van de heer Roosemont – is dat we de controle maximaal moeten voeren voor de migratie. Mijn vraag aan u is dus op welke manier u de controle op de dossiers voor de migratie zult verscherpen in de procedure door het gebruik van personeelsinzet en dergelijke meer, zodat we ervoor zorgen dat iedereen die naar hier komt, legitiem naar hier komt – en om de juiste redenen naar hier komt – omwille van een knelpuntberoep of een nood op de arbeidsmarkt, en niet, zoals collega De Vreese aanhaalt, om vervolgens misbruik te maken van andere migratiekanalen.

Mijn twee vragen aan u zijn dus welke lessen u trekt uit de 47 ingetrokken dossiers, en op welke manier u de controle premigratie beter zult versterken.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik heb het al een paar keren gezegd: ik ben als minister vrij kort na mijn aanstelling geconfronteerd met twee zware dossiers, waaronder Borealis, waaruit intussen de 'Borealischeck' is voortgekomen. Bij de eerste

controle op die dossiers was die er nog niet. Dat gaat dan over een meer diepgaande controle op de financiële huishouding. De consultatie is via Company-web. Dat heeft ertoe geleid dat inderdaad diegenen die de eerste keer gepasseerd zijn, de tweede keer een grondige controle gehad hebben. We hebben er daar een aantal extra gevat die er dus nu zijn bij gekomen. Ik begrijp dus dat de teller nu op 53 staat na die strengere controle. Het is zeker niet allemaal frauduleus, maar bijvoorbeeld na zo'n financiële controle wordt dan 'onvoldoende economisch draagkrachtig' als reden meegegeven.

Dat migratierisico is inderdaad een federale inschatting. Het kan niet de bedoeling zijn dat die mensen gevraagd wordt om geld te betalen. Dat is een klassiek voorbeeld daar. De interministeriële conferentie wordt inderdaad verder voorbereid. Daar zal het thema ook aan bod komen. Het wordt ook verder voorbereid in de interkabinettenwerkgroepen (IKW's). Daar is ook nog naar verwezen en naar gevraagd. Ik denk dat de taal leren vooraf goede suggesties zijn. Wat betreft de timing van het uniek loket, heb ik begrepen dat dat voorzien is voor het einde van het jaar. Dat mag wat mij betreft uiteraard ook altijd sneller, maar dat is de timing die we meegekregen hebben.

Wat betreft de actieplannen: het is belangrijk om daar zoveel mogelijk partners, alle relevante partners bij te betrekken, de sectoren waarnaar verwezen is, alles wat binnen mijn bevoegdheden ligt, kan ik daar inderdaad in meenemen. Het is inderdaad goed dat we het zeer kort blijven opvolgen. Ik kan alleen maar herhalen dat het mijn volle aandacht verdient, dat de samenwerking met de federale collega's ook nauwgezet opgevolgd wordt, dat het aandacht zal krijgen binnen de interministeriële conferentie (IMC), dat onze strengere controles inderdaad zullen leiden tot meer dossiers die we zullen vatten, dat de uitwisseling met Istanboel ook goed geweest is, dat we inderdaad dus in de toekomst nog veel consequenter vanuit de consulaten informatie doorkrijgen die ons kan helpen bij de voorafgaande controle. Want het is inderdaad altijd veel beter dat je kunt voorkomen dan genezen, dat we vooraleer de mensen hier zijn, de mazen zo dicht mogelijk maken, dat daar niemand die niet in de juiste context naar hier wenst te komen, kan door-glippen. Dat blijft onze ambitie. Alle beleid zal daarop gericht zijn in de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, het migratierisico was dus eigenlijk eerder in bepaalde dossiers waar er gevraagd werd om te betalen voor de procedure. Dat zijn dan inderdaad wel redelijk zwaarwichtige feiten die verder onderzocht worden en die eigenlijk zelfs in een gerechtelijk kader thuishoren. Dat zijn zaken die we als Vlaamse overheid absoluut serieus moeten nemen om het risico daarop ook echt te beperken. Daar zijn inderdaad onze federale partners een belangrijke spil.

Het is ook belangrijk om goed bij te houden welke firma's dat waren. Er moet daar ergens een knipperlicht bij branden, want dat zijn in het algemeen firma's waar de Vlaamse diensten vragen van krijgen. We zouden op een geautomatiseerde manier toch moeten weten dat je bij een bepaalde firma die een vorige keer tegen de lamp gelopen is, moet opletten, zodat we die dossiers echt wel heel goed opvolgen en niet nog eens een keer tegen de lamp lopen en eventueel nog een volgende keer.

Daarom is het goed om met het Rekenhof alles eens goed te bekijken, hoe de informatieuitwisseling nu gebeurt, op welke manier dat allemaal bijgehouden worden, enzovoort. Dat is een goede stap. Ik heb nu ook net gezien dat het Rekenhof inderdaad al een eerste stap gezet heeft met de vraag te stellen richting de Kamer om ook de federale diensten inderdaad door te lichten. Ik reken dan ook op alle collega's hier aanwezig die ook in de Federale Regering zitten – en de anderen zal ik misschien nog eens apart aanspreken – om toch ook daar de collega's te overtuigen van het belang van het feit dat het Rekenhof daar een doorgedreven onderzoek kan voeren.

Robrecht Bothuynе (cd&v): Tot slot is het inderdaad belangrijk dat er goed samengewerkt wordt, niet alleen voor de Rekenhofaudit, maar nu ook op het terrein en dat dat plaatsbezoek in Turkije dan leidt tot een betere informatie-uitwisseling van de consulaten en de ambassades, ook naar de Vlaamse Dienst Economische Migratie. Dat is een goede stap vooruit. Minister, laat ons hopen dat het werken met het uniek loket ook zo snel mogelijk mogelijk gemaakt wordt en op die manier door iedereen op dezelfde basis wordt gebruikt. Heel belangrijk lijkt me ook de conclusie dat er geen grootschalige of georganiseerde fraude is en vooral ook dat het merendeel van de dossiers ondertussen gedeblokkeerd is, wat belangrijk is voor heel veel bedrijven in Vlaanderen die op die manier hun economische activiteit kunnen verderzetten.

Wordt ongetwijfeld vervolgd, minister.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over au pairs in Vlaanderen – 2042 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuynе

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): We hebben in deze commissie op 8 december 2022 ook gesproken over au pairs. Tijdens de vorige legislatuur werd vastgesteld dat er zeer veel zware misbruiken zijn bij au pairs. De Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) heeft dan een goed voorstel gedaan om er een apart statuut voor te maken. Wij hebben daar helaas onze federale vrienden voor nodig. Minister, u gaf aan dat minister Dermagne niet zo happig was op dat voorstel, en dat u het zou agenderen op de interministeriële conferentie (IMC) van 11 februari 2023. Dit is dus een opvolgingsvraag. U hebt dat geagendeerd, hoe zit het daarmee?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Op 8 december 2022, collega Ronse, hadden we het uitgebreid over de bevoegdheidsverdeling inzake au pairs. Het ging heel concreet over de onduidelijkheid of het nu Vlaanderen is en/of de federale overheid die bevoegd is voor het statuut. Sta mij toe dat niet te herhalen. Wel blijf ik er voorstander van om een arbeidsrechtelijk statuut te bepalen voor deze groep. Ik denk dat dat het belangrijkste is. Minister Dermagne bepleit tot op vandaag het culturele aspect. Ook ben ik bezorgd om de Europese au pairs. Niet-Europese au pairs, daar kan ik op controleren via de arbeidskaart die ze krijgen. Europese au pairs hebben geen arbeidskaart nodig en aangezien er geen arbeidsrechtelijk statuut is, worden hun arbeidsomstandigheden op geen enkele manier gecontroleerd.

Nu, ik heb niet stilgezeten, collega. Dat hebben we op 8 december 2022 ook nog met elkaar besproken. Dus heb ik een decretaal initiatief genomen door een aantal wijzigingen door te voeren aan het decreet betreffende de private arbeidsbemiddeling zodat de plaatsing van EU- en niet-EU-au-pairs alleen kan door tussenkomst van een erkend au-pairbureau. Het ontwerp van decreet werd voorgelegd aan de Raad van State. Intussen heb ik hierop een advies ontvangen. Ik citeer een aantal relevante passages uit dat advies.

“Voor zover zij aldus kan worden ingepast in de bevoegdheid van de gewesten inzake arbeidsbemiddeling, kan de ontworpen regeling worden aanvaard, daar gelaten het uit te klaren bevoegdheidsvraagstuk aangaande de jonge au pair waaraan de Raad van State, afdeling Wetgeving, in zijn adviespraktijk reeds

herhaaldelijk heeft herinnerd.” In mensentaal: inzake het plaatsen via een au-pairbureau geeft de Raad van State ons groen licht, maar vraagt tegelijkertijd om het bevoegdheidsvraagstuk rond au pairs uit te klaren met de federale overheid. Deze decreetale bepaling heb ik opgenomen in het ontwerp van decreet Keten-aansprakelijkheid, dat nu voorligt bij de Gegevensbeschermingsautoriteit. Volgende week verwacht ik het advies, waarna ik het ontwerp van decreet hier kan indienen.

Het plaatsen via een au-pairbureau is natuurlijk maar een van de stappen.

Zoals u in uw uitleg reeds aangeeft, is een gezamenlijk akkoord met de regio's en het federale niveau voor het uitklaren van de bevoegdheidsverdeling uitdrukkelijk aanbevolen door zowel het Rekenhof in zijn advies van juni 2018 als door de Raad van State.

Door het nemen van een decretaal initiatief benadruk ik dat ik zo snel mogelijk een regeling wil voor de au pairs. Dit dossier sleept door de onduidelijkheid over de bevoegdheden al te lang aan, en de Vlaamse Sociale Inspectie stelt in één derde van de dossiers inbreuken vast bij niet-EU-au-pairs. Ik hanteer een nultolerantie wanneer het gaat over de uitbuiting van werknemers en dat geldt dus ook voor au pairs die prestaties leveren bij onze gastgezinnen. Hoe graag ik ook vooruit wil met dit dossier, kan ik dit, met de beste wil van de wereld, niet alleen doen. Daarvoor reken ik op de steun van de gewestelijke en federale collega's om de bevoegdheidskwestie zo snel mogelijk uit te klaren en werk te maken van een arbeidsrechtelijk statuut voor au pairs.

De IMC heeft nog niet plaatsgevonden. Morgen vindt een eerste voorbereidend overleg plaats tussen de kabinetten van de Federale Regering en de deelstaten. Het statuut van de au pairs zal daar ook door mijn kabinet ter sprake worden gebracht.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben tevreden. U hebt actie ondernomen. Als ik het goed begrijp, hebt u een ontwerp van decreet dat voorziet dat au pairs enkel kunnen worden geplaatst met de tussenkomst van een bureau. Maar de Raad van State is nog niet helemaal zeker of we dit ontwerp van decreet mogen doorvoeren. Er moet daarover nog worden overlegd. Laat ons hopen dat het mag. Dat is een stap vooruit.

De SERV had wel voorgesteld om een specifiek statuut te voorzien. Ik zou die ambitie niet lossen. Het voordeel van dat ontwerp van decreet zal zijn dat alle au pairs op de radar zullen staan. Dat zal de inspectie toelaten om overall te gaan controleren. Ik zou daar toch die controles opvoeren. Minister, u hebt zelf aangegeven dat er bij één derde inbreuken zijn. Bij die agentschappen ook. Eigenlijk zouden we moeten gaan naar een erkenningsprocedure, ook voor die agentschappen. Zodat het niet zomaar gelijk welk agentschap mag zijn. Vandaag zit daar ook veel rommel tussen. Fairwork heeft eens een bloemlezing gegeven van al die websites. Daar staan echt zeer foute zaken op.

Minister, wanneer zou dat ontwerp van decreet dan hier op tafel komen? Of heb ik die timing gemist?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Er is een erkenningsprocedure voorzien. Dat is inderdaad wel nodig. Dat is een positief antwoord op uw eerste vraag.

Wat uw tweede vraag betreft: volgende maand voorzien we de indiening in het parlement.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Thijs Verbeurgt aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het dalend aantal inspecties in de dienstenchequesector – 2098 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, u weet dat het een van mijn stokpaardjes is: het belang van een goede controle op de werkomstandigheden in de dienstenchequesector. Waarom? Omdat onze poetshulpen en huishoudhulpen ongelooflijk belangrijk werk doen. Ze verdienen dan ook niet alleen ons respect, ze verdienen ook de best mogelijke werkomstandigheden. Toch zien we dat daar het schoentje knelt.

We hebben het federale inspectierapport waarover we al meermaals gediscussieerd hebben. Dat was de aanleiding voor mij om ook eens te gaan kijken naar hoe het nu zit met de controles van de Vlaamse Sociale Inspectie. Uit een antwoord op mijn schriftelijke vraag bleek toch dat de controles binnen de dienstenchequesector dalen. Waar in 2021 nog 332 controles gebeurden, was dat in 2022 al een derde minder: 215. Ook het aantal inspecteurs dat zich specifiek met de sector bezighoudt, daalt. Dat is onder andere het gevolg van een verschuiving binnen de sociale inspectie (SI), naar aanleiding van het Borealisdossier. Want als we dan kijken naar de bredere cijfers van de controles en de tewerkgestelde inspecteurs, dan worden de targets enkel gehaald voor wat betreft de economische migratie. Dat is toch een vaststelling die ik moet doen.

Niet alleen voor de poetshulpen, maar in alle sectoren blijken we niet in staat om de gestelde targets van aantal inspecties te halen. Voor de poetshulpen, een sector waarvan we weten dat het belangrijk is dat er gecontroleerd wordt, wordt er dus te weinig gecontroleerd. Er zijn te weinig inspecteurs voor te veel bedrijven om alles grondig te controleren. En de poetshulpen zijn daar het slachtoffer van. Met minder controles en minder inspecteurs de wantoestanden verhelpen, is natuurlijk onbegonnen werk. Want we moeten nu vaststellen: ze zijn een belangrijk sluitstuk. Ik kan alleen maar vaststellen – dat is een vaststelling op basis van de feiten – dat er dus een gebrek aan interesse is om het welzijn van die doelgroep, die in zeer precare situaties werkt, echt aan te pakken.

Minister, ik heb de volgende vragen voor u.

Erkent u dat u en uw inspectie de vooropgestelde doelstelling met betrekking tot de sociale-inspectiecontroles inzake de dienstenchequesector jaar na jaar niet halen?

Gaat u die inspectie versterken zodat ook voor de dienstenchequesector dergelijke inbreuken sneller kunnen worden vastgesteld?

Hebt u de bedrijven waar inbreuken op welzijn op het werk werden vastgesteld naar aanleiding van de federale inspectiecampagne, intussen laten doorlichten door de Vlaamse Sociale Inspectie? Zo ja, wat waren de resultaten? Zo neen, wat is het tijdsplan voor deze doorlichtingen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, net als iedereen hier heb ik een groot respect voor de huishoudhulpen. Er is aan hen al vaak terecht hulde gebracht. Ze zetten zich dag in dag uit in om onze Vlaamse gezinnen te ontlasten van die belangrijke

huishoudelijke taken. Het is een veeleisend beroep en het welzijn van deze werknemers is dan ook uitermate belangrijk voor me.

De dalende cijfers die u aanhaalt met betrekking tot de controles die de Vlaamse Sociale Inspectie in de afgelopen jaren uitvoerde, dienen in het juiste perspectief geplaatst te worden. De jaren 2020 en 2021 moeten in een evolutief overzicht eigenlijk buiten beschouwing gelaten worden. Zoals u weet, werden naar aanleiding van de coronacrisis extra subsidies aan de dienstenchequeondernemingen toegekend, waarbij voor een deel van deze subsidie moest worden aangetoond dat dit aan de veiligheid van de dienstenchequewerknemers besteed werd. In 2020 en 2021 werden alle uitgaven in het kader van de coronasubsidies gecontroleerd door de Vlaamse Sociale Inspectie, waardoor voor die jaren het aantal controles dan ook een heel stuk hoger lag dan de overige jaren.

Ik herhaal even de cijfers uit mijn antwoord op uw schriftelijke vraag. In 2019 werden 6,91 voltijdsequivalenten (vte's) ingezet op dienstencheques, in 2020 7,2, in 2021 6,36 en in 2022 5,29. Belangrijker is kijken naar het aantal controles. De opsporingstechnieken van de inspectie worden ook beter, bijvoorbeeld via de slimme koppeling van data, waardoor er meer en doelgerichter gecontroleerd kan worden. In 2019 ging het om 234 controles, in 2020 om 508, in 2021 om 332 controles en in 2022 om 215. Hiermee blijven we dus op het niveau van 2019. Er waren vijf controles minder dan vooropgesteld.

Uiteraard neemt dit alles niet weg dat ik blijvende aandacht heb voor de capaciteit van onze inspectie, zeker aangezien de fraude binnen de dienstenchequesector complex is en ook continu in verandering, waardoor de inspectie voortdurend moet bijsturen. Er wordt bovendien ook sterk ingezet op samenwerking met federale inspectiediensten, wat de nodige extra druk met zich meebrengt. Zoals u weet, heb ik naar aanleiding van de Borealis-case in 2022 een forse versterking van de Vlaamse Sociale Inspectie doorgevoerd om haar controles op het vlak van economische migratie te kunnen opvoeren. Ik sluit dan ook niet uit dat er wordt ingezet op een verdere versterking van onze inspectie, ook voor haar bevoegdheid met betrekking tot dienstencheques.

Heel concreet over het toezicht op de wet 'welzijn op het werk': dat is een federale bevoegdheid waar mijn inspectiediensten dan ook geen controlebevoegdheden in hebben. Het versterken van de Vlaamse Sociale Inspectie kan er met andere woorden niet voor zorgen dat dergelijke inbreuken sneller zouden worden vastgesteld.

Wat betreft de bedrijven waar door de federale inspectiediensten inbreuken op de welzijnsregelgeving werden vastgesteld, zal de Vlaamse Sociale Inspectie in 2023 ook een eigen controle uitvoeren op basis van de dienstenchequeregulering, dit op basis van de resultaten van het onderzoek van de Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk (AD TWW), maar ook rekening houdend met andere erkenningsvoorwaarden waaraan een onderneming moet voldoen.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, het gebeurt niet vaak, maar in dezen ben ik echt ontgoocheld in uw antwoord. U zegt dat we de cijfers in het juiste perspectief moeten plaatsen en dat de coronajaren een enorme stijging in controles met zich meebrachten. Maar ik vergelijk niet met de coronajaren. Ik heb de cijfers inzake het aantal uitgevoerde controles per materiecluster hier voor mij. In 2022 waren dat er 215. Dat is het laagste cijfer sinds 2015. In 2016 lagen die hoger voor de dienstenchequesector. In 2017 lagen die hoger. In 2018 lagen die hoger. In 2019 lagen die hoger. 2022 was het laagste jaar. Steek het niet op corona. We hebben daar inderdaad een piek van 508 uitgevoerde controles. U zegt dat de controles efficiënter zijn geworden. Maar er zijn minder controles: het minste

aantal controles sinds 2015. 2015 is trouwens het eerste jaar waarvan ik cijfers heb gekregen. Uw cijfers dalen dus.

Ik maak een vergelijking. In 2017 waren er, zonder corona, 301 controles. In 2022 waren er 215 controles, terwijl we weten – uit artikel na artikel, uit rapport na rapport – dat er een probleem is in die sector. Dan kunt u toch niet zeggen dat u het au sérieux neemt? Het probleem is dat u daar natuurlijk mensen voor moet voorzien. U moet daarvoor personeel voorzien. U moet die dienst versterken. Uw voorganger, collega Crevits, heeft een verschuiving gerealiseerd binnen de dienst, met een lichte versterking. Maar u moet die dienst ook gewoon versterken. Er moet meer personeel bij, er moeten meer controles gebeuren. Dus, minister, ik verwacht van u een duidelijk engagement en dat u zegt: "Ja, ik ga het aantal controles opdrijven. Ik ga het personeel dat wij binnen de sociale inspectie ter beschikking hebben, versterken, zodat wij die kunnen versterken."

Ik wil bovendien nog breder gaan. Het gaat hier over de dienstenchequesector, maar het ligt voor alle materieclusters lager dan in het verleden. Antidiscriminatie: lager dan in 2016. Europees Sociaal Fonds (ESF): lager dan in 2016. Sociale economie: lager dan in 2015. Meer dan in 2016, dat geef ik toe. Doelgroepen- en subsidiemaatregelen competentie en loopbaan: lager dan in 2016. Minister, u moet die sociale inspectie extra versterken, in het bijzonder in het belang van onze poetshulpen.

Minister, ik ben ontgoocheld en ik verwacht van u een antwoord, een duidelijke "Ja, ik ga de sociale inspectie versterken en ik ga ervoor zorgen dat er in 2023 meer controles gebeuren dan dat er in 2016 zijn gebeurd."

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik wil hier uiteraard ook mijn rol als bemiddelaar opnemen.

Ik denk wel dat het belangrijk is. Het is een algemene bedenking. We hebben voor alle types activiteiten soorten inspecties en diensten en noem maar op. Maar eigenlijk moeten we toch eens breed nadenken over hoe we dat beter kunnen organiseren, zeker voor sectoren zoals de dienstenchequesector, waar we zien dat er toch wel wat misbruiken zijn. En dan heb ik het vooral over gebruikers die er serieus de kantjes af lopen. Het is een van onze kerntaken om kwaliteit te borgen, zowel voor de poetshulpen als voor de klanten. Dit gezegd zijnde begrijp ik wel het sentiment achter de boosheid van collega Verbeurgt. Alleen vraag ik mij af op welke manier we daar op korte termijn een beetje verandering in kunnen brengen, om dat efficiënter en beter aan te pakken.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik begrijp die terechte bezorgdheid omdat ik die deel. Ik heb vanmiddag – ik vind het ook goed dat ik het kan meedelen – een hele tijd met collega Dermagne samengezeten om nog sneller en nog meer informatie te kunnen uitwisselen. Er werden een aantal inbreuken vastgesteld op basis van de vele uitgevoerde controles naar welzijn op het werk op federaal niveau. Herinner u de vragen die we daarover gekregen hebben, waarop ik moest antwoorden dat we daar lang op moesten wachten en dat we die in eerste instantie niet kregen, omdat dat allemaal over relatief kleine inbreuken ging. We hebben daar alvast de afspraak gemaakt – ook door de datakoppeling: er wordt met ePV en eDossier gewerkt – om nog sneller info te kunnen uitwisselen. Dat gaat betekenen dat wij nog sneller en nog meer toezicht en controle zullen kunnen hebben op die sector om daar alle inbreuken vast te stellen en ook op te treden.

Betekent dat dan, mochten wij daarvoor meer mensen nodig hebben, dat ik dat niet wil doen? Uiteraard niet, ik ga dat zeker bepleiten als dat nodig is. Maar ik ben

ook wel iemand die heel sterk gelooft in de inzet van artificiële intelligentie (AI) op dat vlak, die datakoppeling dus. Ik ben mij ervan bewust dat de intensievere samenwerking tussen onze federale inspectiecollega's en de Vlaamse inspectie ertoe zal leiden dat de capaciteit die we daarop inzetten, mogelijk zal moeten toenemen, maar we moeten daar op een slimme manier mee omgaan. Het zal dus enerzijds misschien in personen zijn. Ik wil dat zeker in overleg met hen bekijken, omdat de workload zal toenemen door een intensievere samenwerking. Daarnaast zijn er slimme toepassingen om heel gericht te kunnen gaan controleren. Ik wil daar op die manier positief op antwoorden en herhaal dat het mijn overtuiging is om heel kritisch naar de sector te kijken, vanuit het standpunt dat we die werknemers inderdaad maximaal moeten beschermen.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Minister, kijk, mijn colère – noem het gerust zo – zit in het feit dat ik echt het gevoel heb dat hier met de voeten wordt gesleept. U verwijst naar de uitwisseling van gegevens. Het kan mij echt niet schelen waar het probleem zit. U mag dat gerust vragen: ik zaag evenveel op het federale niveau. Dat is niet mijn bevoegdheid, maar ik klaag daar aan het kabinet ook aan dat die gegevens vlotter moeten lopen. En ik doe het dus hier ook. Ik kan er niet tegen dat er met de voeten wordt gesleept, het maakt niet uit op welk niveau, om onze poetshulpen betere werkomstandigheden te bieden. En dus moet u echt alle zeilen bijzetten.

U zegt dat u gelooft in 'artificial intelligence', maar zelfs artificial intelligence zal tot controles moeten leiden. Het aantal controles moet dus gewoon stijgen. Ik verwacht van u expliciet dat engagement. U zegt dan: "Als het nodig is, zal ik de dienst versterken." En ik dacht: dat antwoord heb ik nog al gehoord. Dat antwoord heb ik in het begin van het jaar ook van u gehoord. We zijn ondertussen april en u zegt: "Als het nodig is, zal ik het bekijken." Het is nodig, minister.

Ik verwacht dus dat u bij de begrotingscontrole aan uw collega's aangeeft dat u extra sociale inspecteurs nodig hebt, temeer – en daarmee eindig ik – omdat ik in de plenaire vergadering, waar ik dit dossier voor het eerst heb aangekaart, van de voorzitter van deze commissie voor de voeten geworpen kreeg dat ik mijn vraag naar meer inspecteurs moest stellen aan de overkant van de straat. De federale inspectiedienst wordt versterkt met extra personeel. Drastisch, minister. Ik verwacht van u dat u eenzelfde inspanning doet, met extra mensen, met extra artificial intelligence, wat mij betreft. Het enige resultaat moet zijn: meer controles. En ik zal u erop afrekenen. Als er op het einde van dit jaar niet meer controles zijn gebeurd dan het voorbije jaar, dan is mijn conclusie heel helder. Dan laat deze regering de poetshulpen keer op keer in de steek, en dat wil en zal ik niet aanvaarden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de onrust in de winkelsector – 2102 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dit is een vraag die al een tijdje geleden is ingediend, vooral naar aanleiding van de aankondiging dat men een stakingsaanzegging zou doen, dus niet enkel voor Delhaize. Op dit moment heb ik het gevoel dat het overwaaien naar de hele sector wat gekalmeerd is en dat het nu vooral gefocust is op Delhaize.

Ik zie zowel u, minister, als collega Verbeurgt naar mij kijken in de zin van “het is nog niet helemaal weg”. Mijn vraag is dus misschien toch nog gepast.

In ieder geval, professor Gino Van Ossel, de man van de Vlerick Business School die echt gespecialiseerd is in retail, zegt dat de situatie van vandaag onhoudbaar is. Hij zegt dat de arbeidsvoorwaarden niet langer aangepast zijn aan de huidige vormen van langere openingstijden en zondagsopeningen. Wat ik frappant vind is dat hij ook zegt dat we ondertussen zien dat buitenlandse ketens een distributiecentrum in het buitenland hebben en dat 85 procent van de online omzet gebeurt bij buitenlandse ondernemingen. 85 procent van de retailsector in België gebeurt dus online bij buitenlandse ondernemingen.

Daar heb ik toch een aantal vragen over, minister.

In het algemeen, minister: op welke manier kunt u met uw bevoegdheden wat rust laten terugkeren in de sector, en vooral vermijden dat de hele sector wordt meegesleurd? Dat zou echt een drama zijn.

Hoe zult u het gesprek aangaan op het niveau van het Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité (VESOC) om het tweejaarlijks sectoroverleg op een constructieve manier te laten verlopen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega’s, ik betreur ook dat de onrust bij Delhaize blijft duren. Er is nu wel een sociaal bemiddelaar aan de gang. Ik heb het er vanmiddag ook over gehad met collega Dermagne, het stond op de agenda. Er wordt wel intensief doorgewerkt, dat is op zich goed.

Op 24 april is de volgende gewone ondernemingsraad gepland.

Wij volgen die werkzaamheden en de debatten die daaruit voortvloeien nog steeds op de voet. Ondanks het feit dat die gesprekken afgelopen dinsdag nog niet tot een resultaat hebben geleid, blijven we het vertrouwen geven aan de sociaal bemiddelaar. Hij blijft bilateraal met iedereen in contact treden en hij zal de partijen opnieuw bij elkaar brengen. Het is hoe dan ook belangrijk dat men binnen Delhaize met elkaar in dialoog blijft gaan. Ik reken erop dat, eenmaal rond te tafel, de partijen elkaar kunnen vinden in het gemeenschappelijk belang van de werknemers en de onderneming en uiteraard ook de consumenten.

Het is inderdaad zo dat er ondertussen onrust is in de bredere retailsector want, collega’s, door de gesprekken die ik heb, is het mij duidelijk dat het hier gaat over een sector die voor een groot aantal uitdagingen staat. De sector kent financiële uitdagingen door de onder druk staande marges, de concurrentie is vaak moordend, er is de energiecrisis en de komst van digitalisering en automatisering. Dat zijn dus heel wat uitdagingen. Daarnaast is er nog de e-commerce die voor heel wat uitdagingen zorgt, waardoor een deel van de consument zich van de winkel naar de online shop verplaatst.

Zoals hier een aantal maanden geleden reeds gezegd werd is men op zoek naar een nieuw evenwicht. Bij Delhaize vertaalt zich dat in een nieuw businessmodel dat het snel veranderend consumentengedrag en de digitale transformatie verzoent met de noodzakelijke rentabiliteit. Dat uit zich voor hen in de franchising. Waar het oorspronkelijk een formule was die zelfstandige ondernemers in de supermarktsector via samenaankoop, gemeenschappelijke marketing en andere ondersteuning, toeliet concurrentieel te blijven ten opzicht van veel grotere spelers die allerlei schaalvoordelen genoten, blijken die kleinere winkelconcepten nu vaak beter aan te sluiten bij de actuele consumentenwensen dan de reusachtige hypermarkten die ooit toonaangevend waren.

Dat de sociale partners nu ook breed federaal in gesprek gaan over een aantal zaken die ze binnen de sector graag willen wijzigen is op zich ook positief. Men kan het gesprek hebben over de verschillende paritaire comités, men kan het gesprek hebben over hoe men de concurrentiepositie kan verbeteren. Federaal is daar nu de mogelijkheid voor voorzien. Men kan het onderwerp op tafel leggen en daar als sector met een standpunt komen. Het is dan ook aan de federale collega om daar eventueel regelgevend mee aan de slag te gaan.

Maar in Vlaanderen zitten we ondertussen niet stil. Mijn beleid is erop gericht om de sector en zijn werknemers te helpen en te ondersteunen bij het omgaan met de veranderingen. Het inzetten op levenslang leren en loopbaanbeleid bij werknemers is hier cruciaal, want ondanks de vele uitdagingen in de retailsector stonden er eind maart 2023 nog 3828 vacatures open.

In het kader van haar sectorconvenant onderneemt de sector daarom zelf al diverse acties gericht op levenslang leren en loopbaandenken. Ik ondersteun de sector met zeven consultants en meer dan 2 miljoen euro. In ruil worden er inspanningen geleverd en opleidingen opgezet om bijvoorbeeld met de digitalisering te kunnen omgaan.

Uiteraard blijft de basisdienstverlening vanuit VDAB steeds beschikbaar, waaronder opleidingen en loopbaanbegeleiding en recentelijk lanceerden we nog de werkschakelpunten waarmee we werknemers en werkgevers helpen om een transitie als een kans te omarmen.

Mocht de transitie die Delhaize voorziet uiteindelijk toch leiden tot ontslagen, dan zal Delhaize meer dan waarschijnlijk de procedure Renault moeten volgen, en met de werknemersvertegenwoordiging in gesprek gaan om tot een sociaal plan te komen. Werknemers die in het kader van een herstructurering ontslagen zouden worden, zullen in een door VDAB voorgezeten tewerkstellingscel opgevangen worden. Binnen deze tewerkstellingscel zullen zij een wettelijk voorzien outplacement-traject aangeboden krijgen, waarbij het de bedoeling is om onder professionele begeleiding zo snel mogelijk een nieuwe job te vinden of een zelfstandige activiteit te ontplooiën. Daarnaast staat voor de getroffen personen uiteraard het VDAB-vacatureaanbod open, alsook de VDAB-opleidingen, voor zover tijdens het outplacement een opleidingsnood gedetecteerd zou worden.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dank u wel, minister. Uit uw antwoord leid ik af dat u de problematiek enorm ter harte neemt, en van zeer nabij opvolgt, bedankt daarvoor. Wij volgen het ook op.

We verliezen in onze retailsector veel te veel aan Nederland, dat is zo jammer. Zeker op het vlak van e-commerce is dat echt een drama. Op korte termijn denk ik dat we alle focus op goede bemiddeling bij Delhaize moeten leggen. Ik hoop echt dat de franchisenemers die kandidaat waren voor overnames dat nog altijd zijn. Want hoe langer dat conflict aansleept, hoe groter de kans dat mensen gaan afhaken. Ten tweede hoop ik ook echt dat alle vestigingen deftig en duurzaam overgenomen zullen worden. Ten derde, als mensen moeten afvloeien, dan moeten wij er inderdaad staan om hen met hun competenties in de juiste richting toe te leiden.

Maar dan rest ons de toekomst van die hele sector. Daar zou toch op vrij korte termijn, samen met de federale collega's, eens heel goed moeten worden nagedacht welk kader we die sector willen geven, zodanig dat ze zowel online als op het terrein offline een toekomst kan hebben en potentieel heeft. Uiteraard moet dat op een duurzame manier, en niet met een 'race to the bottom'.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Dank u, collega Ronse, voor deze vraag. Ik had zelf een vraag ingediend voor volgende week, maar ik zal mijn tussenkomst nu doen zodat die van de agenda kan. Dat is een kwestie van onze werkzaamheden niet nodeloos te verzwaren.

Het probleem dat collega Ronse aanhaalt, is inderdaad breder dan Delhaize. We hebben de staking van Lidl in Limburg, nu was er de dramatische aankondiging bij Dreamland, dat is weliswaar non-food, maar toch is het een signaal dat de retailsector in Vlaanderen in een malaise terecht aan het komen is. Ik denk dat dat het gevolg is van tendensen die we niet allemaal zelf in de hand hebben. We moeten daar niet flauw over doen. Dat zijn internationale tendensen. Wat de non-food betreft, zien we bijvoorbeeld dat in Amerika er een enorme opkomst is van de e-commerce voor non-food. Grote holdings beginnen zich daar uiteraard op voor te bereiden. Wanneer de Amazons van deze wereld ook supermarkten worden, die je thuis eten leveren, dan komt er wel iets op ons af. De e-commerce speelt daar dus ook in mee.

We hebben natuurlijk ook de consument, minister, dat mogen we niet ontkennen. U haalt het terecht aan dat het de verlangens van de consument zijn die de markt drijven. De tijd van de grote megasupermarkten ligt inderdaad misschien wat achter ons. Maar een derde component zijn natuurlijk ook de werknemers. Ik denk dat de verzoening van die drie elementen, van de rendabiliteit van de sector, de wensen van de consument en de belangen van de werknemers, ons echt dwingen tot een fundamentele gedachtenoefening over de toekomst van de retail in Vlaanderen en België.

Ik wil een concreet voorstel aan u voorleggen, een voorstel waarvan ik denk dat het niet de oplossing is voor alles, maar ik denk wel dat het kan bijdragen tot wat rust. Ik ben tevreden dat collega Ronse, los van het sociale conflict, pleit voor wat rust in de sector en wat toekomstperspectief. Mijn voorstel is namelijk of u bereid bent om samen met uw federale collega een staten-generaal rond de retail te gaan lanceren, waarbij we alle spelers rond de tafel brengen: de vakbonden, de koepelorganisatie, en waar mogelijk ook de grote holdings. Ik besef dat dat internationale holdings zijn, maar ik denk dat we die ook moeten proberen te betrekken. Ik denk dat, als iemand de mogelijkheid heeft om hen rond de tafel te brengen, het de ministers zijn. Zo naïef ben ik misschien dan nog. Maar we zouden ook wetenschappelijke experts uit het veld kunnen uitnodigen, om dan te bekijken hoe we in Vlaanderen die sector een toekomst en stabiliteit kunnen geven.

Ik ben er zelfs van overtuigd dat dat een deel van de oplossing kan zijn van sociale conflicten. Want een deel van het sociale conflict gaat over de bedrijven zelf, maar ook over een angst over de bredere sector, bijvoorbeeld over het overslageffect dat Delhaize gaat geven voor andere bedrijven. Er is dus een algemene ongerustheid, ook bij de werknemers, die ervoor zorgt dat het sociaal conflict groter is dan hun eigen bedrijf. Ik geloof er oprecht in dat het samenbrengen van alle actoren kan helpen. Mijn vraag aan u, minister, is of u bereid bent om samen met uw federale collega en de collega's uit de andere landsdelen – of enkel voor Vlaanderen, dat maakt mij eigenlijk niet zoveel uit – een staten-generaal te organiseren rond de toekomst van de retailsector in Vlaanderen om de rust wat proberen te brengen in die sector.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega.

Ik heb vandaag al een paar keer verwezen naar mijn overleg met collega Dermagne vandaag. Daar stonden heel wat zaken op de agenda. Binnenkort komt er een interministeriële conferentie, en ik pik even terug in op een vorige vraag rond uw bekommernis rond de dienstenchequesector. Dat zal daar een belangrijk

aandachtspunt worden. Daar zal geen staten-generaal worden georganiseerd, maar een taskforce. 'What's in a name?' Daar zal veel aandacht gaan naar, onder andere, die sector.

Het is ook een uitdaging die gedeeld wordt. Je voelt inderdaad, door de wijze waarop het daar vandaag bij Delhaize gebeurt, en hoe dat gestart is – zo'n heel grote staking met heel wat aandacht daarrond – dat het andere ketens zijn die vandaag in de luwte aan het spreken en onderhandelen zijn. De suggestie om dat op die tafel te leggen, wil ik zeker meenemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de vier werklozen die in 2022 door de RVA werden uitgesloten van een uitkering – 2243 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is een zeer bizar verhaal. Ik ben de voorbije twee weken twee keer op een absurde manier wakker geworden. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Het eerste wat ik doe als ik opsta, is uiteraard mijn laptop en mailbox openen. De eerste keer, twee of drie weken geleden, zag ik een Belgabericht over vier werklozen die door VDAB definitief van de werkloosheidsuitkering waren geschrapt in 2022. In Wallonië waren er dat zelfs meer. In het paasreces volgde een hele litanie over VDAB. De woordvoerder van VDAB bevestigde dat. Ik bedacht, wat een onnozelaars wij zijn. Ik heb onlangs nog de cijfers opgevraagd en dan waren er 1575 definitief van de dop gehaald. Ik vroeg me af wat er gaande was. Is VDAB zich weer serieus aan het 'branden'? Ik vond dat totaal absurd.

Vanmorgen werd het nog absurder. Ik zag een Belgabericht waarin ik geciteerd werd: een vijfde van de ingeschrevenen bij VDAB wordt gesanctioneerd, dat was zeer interessante informatie. Maar ik wist van niks. Ofwel is dat een schriftelijke vraag geweest van een concullega die mij per ongeluk aanhaalde of het kwam van de journalist. Het kwam van een zekere WDM, iemand die ik niet ken. In ieder geval was die informatie nog niet tot bij mij gekomen, maar het zijn wel zeer hoopgevende cijfers. In dat communiqué waren er 1575 mensen definitief geschrapt in 2022. We zijn dus compleet in de war, over de communicatie van VDAB en over de mooie communiqués die zonder onze verdienste maar wel onder onze naam de wereld worden ingestuurd. Bij deze, minister, hopen we dat u ons uit de war helpt.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het ontwarren van de knoop waarin collega Ronse zich bevindt.

Ik vond de communicatie van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) nogal ongelukkig, niet omdat het over u ging, maar het gaat opnieuw over één lijntje in een jaarverslag, waardoor het lijkt alsof er niet wordt gesanctioneerd. Wat zegt dat, die vier werklozen? Het is terug te vinden op pagina 136 van het jaarverslag van de RVA in tabel 79. Dit gaat over de uitsluiting tot herinschrijving. Dit houdt in dat iemand die zich niet beschikbaar stelt voor de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld omdat hij zich niet inschrijft als werkzoekende, uitgesloten wordt van uitkeringen. Dit gaat dus niet over de zwaarst mogelijke sanctionering. Dit type van beslissing

is tijdelijk, want zodra de werkzoekende opnieuw beschikbaar is, wordt de uitsluiting opgeheven.

We mogen ons daar dus niet op blindstaren. In 2022 kreeg een op de vijf werkzoekenden een sanctie of verwittiging van VDAB. Dat gaat over 23.900 werkzoekenden. Dat zijn er 9610 op de passieve beschikbaarheid, 628 op de actieve beschikbaarheid, 274 op de actieve beschikbaarheid van jongeren in de beroepsinschakelingstijd en 11.088 waarschuwingen. In 10.238 gevallen ging het effectief om sancties, een stijging van 32 procent ten opzichte van 2021. Dat waren 8093 tijdelijke sancties, 7945 op de passieve beschikbaarheid, 148 op de actieve beschikbaarheid, waarbij de werkloosheidsuitkering of het leefloon tijdelijk geschorst of verminderd werden, en 1575 definitieve sancties, waarvan 1571 op de passieve beschikbaarheid en vier op de actieve beschikbaarheid. Er zit dus een groot verschil op het aantal sancties op de actieve en passieve beschikbaarheid. Dit kan duiden op het feit dat VDAB sterk inzet op de begeleiding van werkzoekenden naar een job, in het actieve luik van de beschikbaarheid.

Sanctionering is zoals al vaak gezegd geen doel op zich, wel een middel. Een middel dat in Vlaanderen véél vaker ingezet wordt dan in Wallonië of Brussel. Zoals u weet, heeft VDAB haar aanpak aangepast en 'geüniformiseerd' zodat elke bemiddelaar op dezelfde manier tewerk gaat. Daarnaast werden de verplichtingen van de klant in het kader van de actieve beschikbaarheid duidelijker aan hen gecommuniceerd en door de bemiddelaar meegenomen in de gesprekken met de werkzoekende.

Werkzoekenden moeten, ongeacht of ze in een transmissieprocedure zitten, steeds werk zoeken. En VDAB zal daarop toezien, zowel op de actieve als de passieve beschikbaarheid.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Het is eigenlijk doodjammer. Dat bericht over die vier viel midden in het paasreces. Alle kranten namen het op, noem maar op. Dat is nu weer ingeplant in de geesten van de mensen, dat er maar vier finale uitsluitingen waren in het voorbije jaar. Ik vind dat echt erg, heel erg. Mensen verwachten dat wat er gebeurt fair is – dat is zoals wanneer collega Verbeurgt het erg vindt van die inspecties – en dat de regels van de overheid correct worden nageleefd. Dat geldt ook voor sociale uitkeringen. De mensen gaan ervan uit dat als ze werken en een stuk afdragen, dat gaat naar mensen die om de een of andere pijnlijke reden niet kunnen werken, maar dat wie niet wil werken of niet ingaat op aanbiedingen, wordt aangepakt. Dan stuurt een of andere pipo het bericht de wereld in dat het er maar vier zijn. Dat wordt door alle journalisten gretig overgenomen. VDAB werkt niet, klinkt het dan.

Maar het ergste van al vind ik dat VDAB de kans krijgt om te reageren en dat niet weerlegt! Ze gaan mee in die retoriek. Ik vind dat VDAB minstens op het matje moet worden geroepen over zijn manier van communiceren. Dat kan niet. Ze brengen daarmee, minister, in eerste instantie u te schande. En voor wie dat nog niet helemaal erg vindt, ze brengen ook ons daarmee te schande. Voor wie dat nog niet helemaal erg vindt, ze brengen vooral het vertrouwen in het functioneren van de overheid en de 'fairness' die noodzakelijk is voor de sociale zekerheid, op een hellend draagvlak. Ik vind dat absoluut niet kunnen.

Wat u daarna hebt gezegd, zijn goede cijfers. 1575 schrappingen vind ik op zich goed. Dat is geen fetisj. Het moeten er niet per se meer zijn. Maar het ziet ernaar uit dat men vrij kort op de bal zit en dat wie er de kantjes afloopt, gesanctioneerd wordt. Collega Ongena, mocht hij hier zijn, zou ongetwijfeld vragen hoe het zit met de actief beschikbaren en of die ook voldoende gecontroleerd worden, of ze actief

op zoek gaan naar werk. Dat zou een terechte vraag zijn, het zou interessant zijn om dat te weten.

Mijn vragen aan u zijn de volgende. Zult u VDAB op het matje roepen over zijn communicatie? Kunnen ze ophelderden waarom ze als lammetjes mak meegaan in die framing? Minister, zou het geen idee zijn dat u zelf ook nog een keer – desnoods in een kalmere periode – een goede persconferentie geeft waarbij u de cijfers die u net hebt genoemd en heel die aanpak duidelijk in de verf zet, zodat de mensen weten dat hun sociale bijdrage met zorg wordt behandeld?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Ronse, ik ben het volledig met u eens. Ik heb al vaker tegen VDAB gezegd dat hun communicatie best wel wat offensiever mag. Ze zitten toch vaak in het verweer, in het defensief. Al het goede werk dat ze doen, mag wel wat meer aandacht krijgen en meer in de schijnwerpers worden gezet. Dat is een algemeen aandachtspunt voor VDAB, ze mogen hun werk veel positiever in de kijker plaatsen. Ik neem dat mee. Dat is in dit geval al gecommuniceerd naar hen. Er is hen op gewezen dat wat ik hier vertel, als repliek had mogen dienen. Ik neem uw suggestie mee om als officiële woordvoerder van mij een persconferentie te organiseren.

Het is een belangrijk aandachtspunt. VDAB heeft het vandaag vaak niet onder de markt. Dat weten we allemaal. Jullie volgen de werking kritisch op vanuit de grote bekommernis rond de Vlaamse arbeidsmarkt. Ze moeten inderdaad aan die communicatie die vandaag oh zo belangrijk is, meer aandacht schenken.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik neem akte van het feit dat de minister een fetisj heeft voor woordvoerders met een N-VA-achtergrond.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de federale steun voor het aanwerven van een eerste werknemer – 2244 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dit is ook zeer belangrijk. Er is een steunpakket voor werkgevers die werknemers willen aanwerven en die aan bepaalde voorwaarden voldoen. De werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid verminderen. Daarmee krijgt wie een eerste aanwerving doet toch een duwtje in de rug, vooral start-ups. Dat is heel belangrijk en een goede maatregel. Ze voorzien drie mogelijkheden, bij de aanwerving van de eerste tot de zesde werknemer, bij het aanwerven van horecapersoneel en bij een collectieve arbeidsduurvermindering.

Men kondigde bij de begrotingscontrole aan om stevig te snoeien in die RSZ-korting (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) voor de eerste aanwervingen. Bij de aanwerving van de vierde tot de zesde werknemer zou de steun volledig worden afgebouwd. De verminderingen gaan in voor 1 januari 2024. Dat is voor het creëren van werkgelegenheid wel een serieuze bittere pil en ik weet ook niet of dat een gunstig effect zal hebben op de begroting, want misschien zullen er dan gewoon geen jobs meer worden gecreëerd. In plaats van dan een beetje RSZ-bijdrage heb je dan geen RSZ-bijdragen meer en in plaats van economische groei

zul je dan geen economische groei meer hebben en dus geen belastingen. Ik weet het niet en ik hoop dat ik het fout heb, maar ik zit er toch een beetje mee in.

Minister, wat is volgens u de impact ervan voor de steun voor aanwerving van personeel voor Vlaamse bedrijven?

Wat betekent dat voor onze eigen steunmaatregelen om de tewerkstelling bij dat type ondernemingen te stimuleren?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega. De beslissingen die mijn federale collega's genomen hebben in het kader van hun begrotingsbesprekingen moeten nog worden doorvertaald, ook in regelgeving. De gevolgen van die beslissingen zijn dus ook nog niet meteen voelbaar voor onze bedrijven.

Volgens de informatie die ik heb zal de aanpassing ook pas ingaan vanaf 1 januari 2024. Vanaf dan zal enerzijds het bedrag van de vermindering voor de eerste aanwerving worden geplafonneerd op 3100 euro per kwartaal. Ter info: nu is dat 4000 euro. De vermindering blijft onbeperkt in de tijd en wordt dus niet retroactief toegepast. Anderzijds zullen de verminderingen voor de vierde, de vijfde en de zesde werknemer worden opgeheven. Voor de verminderingen die zijn ingegaan vóór 1 januari 2024, blijven de huidige regels van toepassing.

Aangezien dit federale maatregelen zijn, zullen de Vlaamse werkgevers hier vanaf 2024 inderdaad ook door worden gevat. Wie had gehoopt te kunnen rekenen op zo'n federale vermindering, zal nu mogelijk nog meer de weg vinden naar de Vlaamse doelgroepverminderingen. De verschillende doelgroepverminderingen kan je namelijk niet cumuleren.

Werkgevers hebben nu, en dat zal in de toekomst ook zo blijven, de mogelijkheid om bij hun DmfA-aangifte (Déclaration Multifonctionnelle/Multifunctionele Aangifte) per kwartaal de keuze te maken voor één sectorale of één doelgroepvermindering, dus federaal of Vlaams. Zij kunnen hier de voor hen voordeligste keuze maken. Dit blijft dus gewoon behouden. Het staat ondernemers dus nog steeds vrij hier hun eigen keuze te maken. Met de nakende invoering van de doelgroepvermindering voor personen zonder recente duurzame werkervaring komt hier op Vlaams niveau zelfs nog een extra keuzemogelijkheid bij.

U weet, collega, dat ook wij hier in Vlaanderen al vaker de discussie gevoerd hebben over de impact van een RSZ-korting op de tewerkstelling. Wetenschappelijk onderzoek leert ons dat dit soort brede maatregelen, met weinig beperkingen ingebouwd, niet altijd de meest kostenefficiënte manier zijn om meer werkgelegenheid te creëren. Men trekt diezelfde conclusie nu wellicht ook federaal, dat in de huidige, relatief gunstige economische omstandigheden en de heersende krapte, er mogelijk een minder grote nood is om ondernemingen financieel via een brede RSZ-korting te stimuleren om aanwervingen te doen, dan in periodes van laagconjunctuur en crisis. In die zin kan de impact op tewerkstelling veeleer beperkt zijn.

Om de krapte het hoofd te bieden en stappen te zetten richting de werkzaamheidsgraad van 80 procent blijft het voor mij essentieel om versterkt in te zetten op het aan de slag krijgen én houden van personen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Dat is ook de lijn die we de afgelopen jaren duidelijk gevolgd hebben en die we nu ook zullen blijven aanhouden. Voor mij is het daarom essentieel dat we inzetten op opleiding, stages en begeleiding bij de aanwerving, veeleer dan dat we dus enkel een financiële impuls geven aan de werkgevers. Het is en zal een enerverhaal blijven. We maakten daarom ook werk van die jobcoaching én ook van een gericht en efficiënter Vlaams doelgroepenbeleid, met een meer gerichte en

sterkere focus in de doelgroepvermindering voor de oudere zittende werknemers – dat is bekend – en een blijvende focus op de doelgroepvermindering voor de aanwerving van ouderen. Tegelijk werken we dus verder aan de uitrol van de doelgroepvermindering voor personen zonder recente duurzame werkervaring. Dat besluit van de Vlaamse Regering zal normaal ook volgende maand worden goedgekeurd op de Vlaamse Regering, zodat we de vooropgestelde timing van inwerkingtreding in het laatste kwartaal van dit jaar nog kunnen realiseren.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Eerst en vooral ben ik het met u eens als u zegt dat u liever die financiële middelen steekt in opleiding en stage dan in kortingen en premies voor bedrijven om mensen aan te werven. U hebt volledig gelijk. Ik ben volledig akkoord. Dat is ook de reden waarom wij hier zo lang aangedrongen hebben om die premie langdurig werkzoekenden af te schaffen. Die gaat nu naar die maatpremie met dan wel ook die opleiding of RSZ-korting op maat. Als ik het goed begrijp, zal, ten eerste, die besparing van de Federale Regering leiden tot extra uitgaven op Vlaams niveau want u zegt dat die twee niet cumuleerbaar zijn en dat dat zal leiden tot meer Vlaamse doelgroepvermindering. Het is dus eigenlijk een besparing die ze naar ons hebben doorgeschoven.

Ten tweede vind ik ook dat als je nu bespaart, je vooral activerende maatregelen moet nemen in plaats van te schrappen in de loonkost die al vrij duur is. Ik vond dat wel jammer en ik hoop dat u ook tijdens de lunch met minister Dermagne deze middag hebt aangekaart dat wij daar eigenlijk niet zo happy mee zijn.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ik heb mezelf proberen voor te nemen om niet te veel te zeggen over iets waar we niets over te zeggen hebben, namelijk de overkant van de straat. In dezen wil ik toch even kort tussenkomen. Ik denk – en ik denk, collega Ronse dat u het daarmee eens zult zijn – dat het in deze tijden van enerzijds arbeidsmarktkrapte maar anderzijds ook wel een financiële situatie aan de overzijde, belangrijk is om alles tegen het licht te houden, en dan, zoals de minister terecht aanhaalt, vooral de maatregelen waarvan de doelmatigheid toch wel wat in vraag kan worden gesteld, zeker gezien de breedheid.

Ik denk dat er een fundamenteel verschil is tussen de Vlaamse maatregelen, die wij trouwens hebben gesteund en die heel doelgericht zijn, zoals de aanwerving van een doelgroep waarvan we weten dat daar een drempel is om die aan te werven, en een bredere maatregel die toch wel wat financiële implicaties had voor de overheidsfinanciën.

Ik ben het wel eens met de minister dat we de doelmatigheid centraal moeten stellen. Ik ben er trouwens ook niet van overtuigd dat, gezien de arbeidskrapte waarin we zitten, dit per definitie tot grote problemen zal leiden. Ik denk dat we bij elke maatregel waarbij we als overheid middelen inzetten goed moeten kijken naar de effectiviteit. De realiteit van deze federale maatregel is dat er toch wel vragen waren rond de effectiviteit, zeker tegenover de grote kost dat dat met zich mee bracht. Eenmaal de maatregelen genomen zou ik vooral kijken naar wat de eventuele impact is en of hier of aan de overkant van de straat doelgerichte maatregelen eventueel moeten worden bijgestuurd. Ik denk dat de beslissing die de Federale Regering in dezen heeft genomen te verdedigen valt.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik kan me eigenlijk wel aansluiten bij de tussenkomst van collega Verbeurgt. We zijn zelf kritisch geweest tegenover een aantal doelgroepmaatregelen die we zelf hadden genomen. Inderdaad, collega Ronse, we moeten

de impact daarvan wel opvolgen en we gaan dat ook opvolgen. Nogmaals, ik vind die doelmatigheid het juiste uitgangspunt in dit soort beleid en maatregelen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ja, ik kan mij daar voor een deel in vinden. Collega Verbeurgt, ik zat hier vorige legislatuur ook in de commissie. Ik kan u verzekeren dat als minister Muyters ook maar iets probeerde te veranderen aan die doelgroepverminderingen, collega Kherbache zeer fel was en op dat vlak toch een andere taal sprak. Er is een evolutie.

Ten tweede, ik ben de eerste om mee te geven dat men moet besparen maar, eerlijk gezegd, als ik dan zie dat de vakbonden 20 miljoen euro krijgen omdat er minder werklozen zijn, vraag ik me af waar we hier mee bezig zijn. Je zou perfect de mensen die die berekeningen voor de werklozen doen, kunnen toeleiden naar sociale secretariaten waar ze massa's mensen tekort hebben. Ik zou er begrip voor hebben mocht men echt besparen en slim zijn in uitgaven maar in dezen heb ik het er toch een beetje moeilijk mee.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.